

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Dopady vstupu České republiky do EU na činnost státní správy

The Czech Republic's entrance into EU and its impact
on state administration

Student: Helena Záleská
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

Místo a datum odevzdání BP

Jméno a příjmení + podpis

Obsah

1 Úvod	1
2 Příprava vlády na vstup do Evropské Unie.....	2
2.1 Správní právo, správa a její členitost	2
2.2 Pojem veřejná správa	3
2.3 Organizační složky státní správy	4
2.3.1 Parlament ČR.....	5
2.3.2 Prezident ČR.....	5
2.3.3 Vláda ČR	5
2.3.4 Orgány ústřední správy	6
2.4 Evropská unie, historie, účel, institucionální zabezpečení	7
2.4.1 Historie EU	8
2.4.2 Institucionální zabezpečení EU	11
2.5 Podmínky pro vstup do EU.....	12
2.5.1 Kritéria pro vstup do Evropské hospodářské měnové unie	13
2.5.2 Kritéria vstupu ČR do EU.....	14
2.5.3 Instituce veřejného sektoru v procesu integrace ČR do EU	26
2.6 Historie vstupu.....	27
2.6.1 Žádost o členství.....	27
2.6.2 Přístupová jednání	28
2.6.3 Smlouva o přistoupení	29
2.7 Vstup ČR do EU	30
3 Změna státní správy po vstupu do EU	31
3.1 Legislativní změny po vstupu do EU.....	31
3.1.1 Jak se měnila legislativa	31
3.2 Nejdůležitější přínosy členství.....	32
3.3 Změny a omezení, které přináší přistoupení.....	34
3.4 Fondy, ze kterých ČR využívala finanční prostředky po vstupu do EU a některé operační programy.....	35
4 Dopady vstupu ČR do EU na činnost státní správy.....	36
4.1 Celní správa před vstupem.....	36
4.2 Celní správa po vstupu.....	37
4.2.1 Systém právní úpravy celnictví z hlediska začlenění ČR do EU.....	39
4.2.2 Výčet nejzákladnějších činností, které zajišťuje Celní správa po vstupu do EU	41
4.3 Legislativní přínos vstupu.....	42
4.3.1 Základní předpisy EU v oblasti celnictví.....	43

4.3.2 Národní právní předpisy ČR upravující problematiku celnictví po vstupu do EU.....	43
4.3.3 Ostatní právní předpisy upravující obor celnictví	44
4.3.4 Změna Celní správy v oblasti zapojování do Schengenského prostoru	44
5 Závěr	45
Seznam použité literatury:	48
Seznam zkratek.....	52
Slovník pojmů	53

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala, jelikož souvisí s oborem, který studuji. Byla jsem tedy přesvědčena, že při jeho zpracovávání dobře uplatním své vědomosti ze studia. Téma mi přišlo také velmi zajímavé. V první kapitole jsou sepsány základní pojmy, které se týkají státní správy a Evropské unie a popsány podmínky pro vstup. V závěru kapitoly se nachází příprava vlády České republiky na vstup.

Druhá část práce je věnována především změně státní správy po vstupu. Do tohoto oddílu zasahuje svým obsahem také první kapitola. Proto jsem se rozhodla jej pojmout z trochu jiného hlediska, a to z oblasti legislativních změn. Jsou zde také nejdůležitější přínosy členství, změny i omezení, jež členství přineslo. V obou kapitolách se zmiňuji o fondch Evropské unie, které Česká republika využívala.

Následující kapitola popisuje dopady vstupu České republiky do Evropské unie na činnost státní správy. Tato problematika je však velmi obsáhlá, proto byla vybrána k detailnějšímu rozebrání pouze jedna z jejích oblastí, kterou je celní správa. V této části je stručně nastíněná celní správa před vstupem. Podrobněji rozebrané jsou změny v celní správě po vstupu do Evropské unie. Zmíněny jsou také legislativní přínosy pro celní správu a změny v celnictví v rámci zapojování do Schengenského prostoru.

V závěru práce se nachází pokus o zhodnocení přínosů vstupu Česka do Evropské unie a výhody i nevýhody následných změn v celní správě. Nakonec je nastíněno řešení pro celní správu v jejích nedostacích.

Při zpracování práce jsem vycházela zejména z knih zabývajících se problematikou české státní správy, Evropské unie a aspekty jejího členství. Dalšími zdroji byly odborné publikace Ekonomické fakulty VŠB, skripta a učebnice. Z internetových zdrojů byly využívány oficiální stránky orgánů státní správy, ale také dalších organizací sloužících k vzdělávacím účelům.

2 Příprava vlády na vstup do Evropské Unie

Kapitola uvádí vysvětlení pojmů správní právo, správa, veřejná správa, atd., z důvodu jejich významnosti pro bližší pochopení a objasnění smyslu a činnosti veřejné a následně i státní správy.

2.1 Správní právo, správa a její členitost

„Stručně řečeno, správní právo je ta část právního řádu, která upravuje veřejnou správu. Představuje soubor právních norem vztahujících se na veřejnou správu, pokud jde o její organizaci a činnost, včetně vztahů vznikajících při jejím výkonu mezi nositeli veřejné správy na jedné straně a fyzickými, nebo právníckými osobami na straně druhé.“¹

Pod pojmem správa lze zahrnout činnost, resp. lidské činnosti, které se opakují a jejich konstanty i varianty, které směřují k dosažení předem stanoveného cíle, významného v životě společnosti, či pro život jednotlivce.

Objektem správy mohou být hodnoty, stavy, věci, apod. Podle toho, zda lidské činnosti sledují cíle soukromé, nebo veřejné se rozděluje správa na:

- správu soukromou,
- správu veřejnou.

Soukromá správa je vykonávána prostřednictvím fyzických a právníckých osob, v soukromém zájmu a prostřednictvím jejich vůle dosáhnout stanovených soukromých cílů uplatňovaných v mezích právního řádu. Jedná se především o hospodářskou činnost subjektů této správy v různých podobách.

Veřejná správa, tedy správa věcí veřejných, je vykonávána ve veřejném zájmu a je to činnost svým charakterem převážně vrchnostenská. K rozdělení správy na správu veřejnou a soukromou však není rozumné přistupovat striktně, tedy jako k rozlišení absolutnímu, jelikož v některých případech se zájmy těchto správ prolínají (např. u profesní samosprávy).²

---

¹ HENDRYCH, D., a kol. *Správní právo*, s. 15.

² BÁRTEK, J.; *Základy správního práva pro ekonomy obecná část*.

2.2 Pojem veřejná správa

„Veřejná správa je základním pojmem správního práva. Legální definici pojmu „veřejná správa“ v žádném právním předpisu nenajdeme, i když řada právních předpisů ho používá. Vymezit nebo definovat veřejnou správu je poměrně složitou záležitostí, zejména pro její mnohotvárnost a různost správních činností i pro specifické vztahy, které zde vznikají.“³

Veřejná správa organizuje a řeší nejrůznější společenské situace a problémy. Lze ji obecně chápat jako správu veřejných záležitostí vykonávanou subjekty veřejné správy a jejich orgány.

Veřejnými záležitostmi se rozumí záležitosti, které jsou obecně prospěšné pro celou společnost (stát, obec, kraj, atd.) a při jejich uskutečňování se uplatňuje tzv. veřejná moc.

Veřejná moc rozhoduje prostřednictvím orgánů veřejné moci o zákonem přiznaných právech a povinnostech subjektů. Tyto subjekty, o jejichž právech a povinnostech je rozhodováno, nejsou s orgánem veřejné moci v rovném postavení a obsah rozhodnutí nezávisí na jejich vůli. Veřejná moc je vykonávána státem prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Za jistých podmínek může být vykonávána i na základě působení také jiných subjektů.⁴ Veřejná moc se dá rovněž rozdělit na moc státní a zbývající (ostatní) veřejnou moc.

Veřejná správa se obecně člení na státní správu a samosprávu. Součástí státní správy je:

- ústřední státní správa,
- územní státní správa.

Samosprávu lze rozdělit na:

- místní samosprávu,
- zájmovou samosprávu.

Státní moc je takovou veřejnou mocí, kterou disponuje sám stát. Nepostradatelným prostředkem výkonu státní moci je státní mechanismus, tzv. donucovací aparát, zajišťující

---

³ HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*, s. 8.

⁴ Tamtéž.

celkovou závaznost všech zákonů a ostatních právních aktů. Státní moc se realizuje v územních obvodech, jednotlivých krajích a v mezích určitého území státu. Činnost státu a výkony státní moci jsou vázány právem. Přestože je stát tvůrcem práva, musí státní moc i její orgány vykonávat svou činnost jen v určitých mezích a způsoby, které jsou stanoveny zákonem. Česká republika (dále jen ČR) je tedy tzv. právní stát, o kterém se v této souvislosti hovoří jako o státě, ve kterém panuje právo nad státem a státní mocí.

Ostatní veřejná moc je moc, kterou vykonávají subjekty, které jsou odlišné od státu a jsou to zejména veřejnoprávní korporace nebo jejich orgány, popřípadě další soukromně právní subjekty. Výkon a činnosti těchto subjektů jsou vázány a vymezeny zákonem, mají tak svůj základ ve státní moci, která je může kontrolovat a sankcionovat.

Veřejnou správu lze chápat dvojím způsobem, a to v materiálním (funkčním), nebo organizačním (formálním) smyslu⁵ (viz Slovník pojmů).

„Veřejnou správu nelze rozumně studovat, aniž bychom si uvědomovali, že studujeme instituci, tedy omezení, které utváří ekonomické chování lidí. Ekonomický člověk by chtěl rozhodovat racionálně, ale rozhoduje jako správní člověk.“⁶

Veřejnou správu lze rozlišovat na základě rozdělení státní moci ve vztahu k základnímu poslání institucí na výkon relativně odlišných činností, jde o popis veřejné správy v tzv. širším pojetí⁷ (viz Slovník pojmů).

2.3 Organizační složky státní správy

Státní správu tvoří mnoho orgánů a organizačních složek. Tyto orgány a složky státní správy jsou uvedené v legislativě, ve které zákony upravují jejich působnost, povinnosti i pravomoci. Jednotlivé orgány státní správy jsou od sebe odlišné svým charakterem, účelem, strukturou, působností atd., avšak při vykonávání svých činností spolu úzce spolupracují.

---

⁵ HORZINKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*.

⁶ POMAHAČ, R.; VIDLÁKOVÁ, O. *Veřejná správa*, s. 57.

⁷ HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v České republice a zemích EU*.

2.3.1 Parlament ČR

Parlament je zákonodárným orgánem ČR. V Ústavě je uveden jako dvoukomorový. Je složen z poslanecké sněmovny, která má 200 poslanců, volených na dobu 4 let ve volebních krajích a senátu, který má 81 členů (senátorů), volených na dobu 6 let v 81 téměř stejných volebních obvodech.⁸

Parlament má kompetenci a pravomoci také např. k udělování souhlasu k některým mezinárodním smlouvám, volit prezidenta, atd. Poslanecká sněmovna může vyslovovat nedůvěru vládě ČR, v souladu se zákonem o volbách do zastupitelstev v obcích a místním referendu, vyhlašuje volby do zastupitelstev v obcích, a další.⁹

2.3.2 Prezident ČR

ČR je koncipována jako parlamentní demokracie se slabším postavením prezidenta. Prezident se volí prostřednictvím komor Parlamentu na období 5 let. Může být zvolen pouze dvakrát po sobě. Parlament ho nemá pravomoc odvolat. Prezidenta nelze stíhat trestně za přestupek či správní delikt, nelze ho zadržet, může být stíhán pouze pro velezradu, a to jen Ústavním soudem na základě žaloby, kterou podá Senát. Jediným trestem, který prezidentovi hrozí, je ztráta prezidentského postu a ztráta schopnosti jej znovu nabýt.

Prezident má pravomoci buď absolutní, nebo pravomoci, které jsou vázány na souhlas předsedy vlády, či jím pověřeného člena vlády.

2.3.3 Vláda ČR

Vláda je vrcholným orgánem moci výkonné, skládá se z předsedy vlády, místopředsedů a ministrů. Je odpovědná poslanecké sněmovně. V čele vlády ČR je v současné době (duben 2011) její předseda, RNDr. Petr Nečas.

Činnost vlády v parlamentní demokracii je obvykle definována negativním způsobem: její pravomoc se vztahuje na vše, co nespadá pod zákonodárnou či soudní moc

---

⁸ HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v České republice a zemích EU*.

⁹ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky.

a není pravomocí prezidenta. Na druhou stranu jiné orgány státní správy se od vlády odlišují tím, že jejich pravomoci jsou vymezeny buďto územně, nebo věcně.¹⁰

2.3.4 Orgány ústřední správy

Ústředními orgány moci výkonné jsou ministerstva a další ústřední správní úřady s konkrétně vymezenou působností. Tuto působnost vykonávají na celém území ČR a současně jsou nadřízené ostatním správním úřadům spadajícím do oboru jejich působnosti.

Ministerstva a další ústřední správní úřady jsou podřízeny vládě, která řídí jejich činnost, kontroluje je a sjednocuje. Představitelé, kteří jsou v čele ministerstev, jsou z výkonu své moci odpovědní vládě.

Ústřední orgány státní správy jsou:

a) ministerstva:

- Ministerstvo pro místní rozvoj,
- Ministerstvo životního prostředí,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí,
- Ministerstvo vnitra,
- Ministerstvo zahraničních věcí,
- Ministerstvo obrany,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Ministerstvo spravedlnosti,
- Ministerstvo průmyslu a obchodu,
- Ministerstvo financí,
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
- Ministerstvo dopravy,
- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo kultury.

---

¹⁰ HALÁSKOVÁ, M.; *Veřejná správa v České republice a zemích EU*.

b) další ústřední orgány státní správy:

- Český statistický úřad,
- Český úřad zeměměřický a katastrální,
- Český báňský úřad,
- Úřad průmyslového vlastnictví,
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
- Úřad pro státní informační systém,
- Správa státních hmotných rezerv,
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost.

V čele ministerstev je ministr. Sídla ministerstev nejsou formálně určena, z povahy jejich působnosti a postavení však vyplývá, že se všechna nachází v Praze. Za sídla dalších ústředních správních úřadů určují zřizovací zákony rovněž Prahu.

Kompetenční zákon společně se zřízením ministerstev zakládá také jejich působnost. Věcná působnost ministerstev je založena na principu resortního vedení státní správy na celostátní úrovni. Obecný okruh působnosti jednotlivých ministerstev stanovuje kompetenční zákon u každého ministerstva zvlášť.¹¹

2.4 Evropská unie, historie, účel, institucionální zabezpečení

Evropská unie (dále jen EU) je největší světovou obchodní mocností a největším světovým ekonomickým seskupením. Je to společenství evropských států, které je vytvořené na základě mezinárodní smlouvy, která vytváří tento nový typ mezinárodní organizace založené především na dobrovolně sdílené suverenitě členských států. Základním cílem EU je vytvořit mírovou, demokratickou a prosperující sjednocenou Evropu.¹²

„Za svůj úspěch a dosažené výsledky za pouhé půl století své existence vděčí Evropská unie své unikátnosti a způsobu jakým funguje. Na jedné straně zůstávají ve většině oblastí členské země nezávislými suverénními národy, na straně druhé sdružují

---

¹¹ SCHELLE, K., a kol. *Dějiny české veřejné správy*.

¹² HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*.

svou suverenitu, aby získaly větší vliv a staly se společně mimo jiné nejsilnější světovou ekonomikou.“¹³

EU se s téměř půlmiliardovým počtem obyvatel a s 27 členskými státy rozkládá na velké části evropského kontinentu. Od samotného počátku se snaží zajistit svým občanům prosperitu a stabilitu, tato unie chce být spravedlivou společností, která podporuje hospodářskou prosperitu. Základním cílem je především dosažení společného trhu, společné hospodářské a měnové unie. EU vytváří nová pracovní místa, rozvíjí konkurenceschopnost firem, zlepšuje životní úroveň občanů a kvalitu životního prostředí.¹⁴

„Evropa je světadílem s mnoha různými tradicemi a jazyky, ale také se společnými hodnotami, jakými jsou demokracie, svoboda a sociální spravedlnost. Evropská unie tyto hodnoty brání. Podporuje spolupráci mezi národy Evropy, posiluje jednotu při zachování rozmanitosti a zajišťuje, aby rozhodnutí byla přijímána co nejblíže občanům. Svět jednadvacátého století se vyznačuje stále vzrůstající vzájemnou závislostí a více než kdy předtím je nezbytné, aby každý evropský občan spolupracoval s lidmi ostatních zemí v duchu zvědavosti, otevřenosti a solidarity.“¹⁵

2.4.1 Historie EU

První myšlenky o EU se zrodily v průběhu druhé světové války. Jádrem těchto prvotních myšlenek bylo ukončit časté a krvavé války mezi sousedy a zabránit vzniku případné další válce v Evropě, která by mohla mít nepříznivý dopad na obyvatele a země Evropy.

V roce 1950 v rámci **Evropského společenství uhlí a oceli** (dále jen ESUO) se začínají evropské země hospodářsky a politicky sjednocovat. Toto společenství se zprvu týkalo jen rozvoje společného trhu francouzského a německého uhlí a oceli a rovněž upravovalo podmínky pro výrobu a prodej v těchto odvětvích. ESUO bylo založeno na základě tzv. **Schumanova plánu** z května r. 1950. 18. dubna 1951 byla na principu tohoto plánu podepsána smlouva, tzv. **Pařížská dohoda**, která byla platná od roku 1952

---

¹³ OUTLÁ, V., a kol. *Praktikum práva Evropské unie*, s. 39.

¹⁴ *O Evropské unii.*

¹⁶ Fakta o EU.

do roku 2002. Zakládajícími státy byly: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko.

25. března 1957 podepsali představitelé šesti zakládajících států **Římské smlouvy**, kterými založili **Evropské hospodářské společenství** (dále jen EHS) a **Evropské společenství pro atomovou energii** (dále jen EURATOM). Začátkem roku 1958 vystoupily smlouvy v platnost a EHS i EURATOM se staly skutečností.

EHS a EURATOM přinesly členským státům užší mezinárodní spojení a posílení frekvence jejich spolupráce, hospodářský a sociální pokrok, zlepšení životních a pracovních podmínek jednotlivých zemí, vývoj ekonomického i politického spojení v oblasti nukleární energie.

Schumanova deklarace a Římské smlouvy byly základním kamenem integračního procesu.¹⁶ Počátkem roku 1967 nabývá platnost tzv. **Slučovací smlouva**, prostřednictvím které dochází ke sloučení 3 smluv (ESUO, EHS, EURATOM). Na základě této skutečnosti vzniká jednotné **Evropské společenství**.

V lednu roku 1973 vstupují do Evropského společenství Dánsko, Irsko a Spojené království. V roce 1981 přistupuje Řecko a roku 1986 přistupuje Portugalsko se Španělskem.

Roku 1986 je podepsán **Jednotný evropský akt** (dále jen JVA). JVA vystoupil v platnost v roce 1987. Měl nový cíl, a to do konce roku 1992 vybudovat prostor bez vnitřních hranic pro volný pohyb zboží, osob a kapitálů. Jednalo se o smlouvu, na níž byl založen rozsáhlý šestiletý program zaměřený na řešení problémů volného obchodu mezi státy EU, a která tedy vytváří „jednotný trh“.¹⁷

9. listopadu 1989 dochází k **pádu Berlínské zdi**. A počátkem roku 1990 se Německo sjednotilo a zvětšilo o bývalé Východní Německo. Roku 1985 byla podepsána **Schengenská dohoda**, jejímž cílem bylo zabezpečit odstranění kontrol na vnitřních hranicích a spolupráce při ochraně vnějších hranic společenství. Schengenská dohoda vznikla na základě podpisu pěti představitelů zemí Evropského společenství: Německa, Francie, Belgie, Nizozemí a Lucemburska. Tato dohoda se stala součástí právního řádu až od Amsterdamské smlouvy v roce 1999.¹⁸

V roce 1992 je podepsána **Maastrichtská smlouva**, která nabyla platnosti od 1. listopadu 1993. Tato smlouva dala vznik EU a jejím **3 pilířům integrace**:

---

¹⁶ Euroskop.cz - 1950-1957.

¹⁷ NAVRÁTIL, Boris. *Hospodářská politika EU*.

¹⁸ EUROPA - EU v kostce - Historie Evropské unie.

- 1) první pilíř upravuje evropské společenství, do kterého spadají všechny aktivity realizované již před Maastrichtskou smlouvou, uvádí způsoby a principy politického sjednocování a to především politiky celní unie, vnitřního trhu a také politiku hospodářské a měnové unie,
- 2) druhý pilíř se zabývá společnou zahraniční a bezpečnostní politikou,
- 3) třetí pilíř uvádí způsob a pravidla spolupráce v oblasti vnitřních věcí a justice.

Mezi hlavní cíle Maastrichtské smlouvy patřilo především vytvoření **Evropské hospodářské měnové unie** a následně tím spojené zavedení **společné evropské měny Eura**.¹⁹

Na počátku roku 1995 se EU rozšířila o 3 další země: Finsko, Rakousko, Švédsko a v roce 1999 nabyla platnost **Amsterdamská smlouva**.²⁰

Hlavní body Amsterodamské smlouvy:

- rozvoj a zabezpečení svobody, bezpečnosti a spolupráce,
- unie a občan – podpora pracovních míst,
- efektivní a koherentní vnější politika,
- změna v systému obsazování Komise EU a v hlasování v Radě EU, atd.,
- otázka užší spolupráce – flexibility – zmocňovací klauzule – těsnější spolupráce.

Roku 1997 komise předkládá programový dokument **Agenda 2000**, která je politickou diagnózou současných problémů EU a obsahuje náměty na politickou terapii. Agenda vymezovala potřebné reformní kroky, které měla EU učinit proto, aby byla schopná k přijetí nových členů. Agenda chtěla především reformovat finančně náročné politiky a strukturální politiku.

V roce 1999 vzniká jednotná **měna Euro**. Roku 2002 je podepsaná tzv. **smlouva z Nice**, která nabývá svou platnost od roku 2003. EU se dále rozšiřuje v roce 2004, když přistupují Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Česko, Estonsko, Slovensko, Litva, Lotyšsko a také dvě země Středomoří – Malta a Kypr. Dále do unie přistupuje Bulharsko a Rumunsko v roce 2007 a počet členských států se tak zvyšuje na 27.²¹

---

¹⁹ Ministerstvo financí České republiky : Maastrichtská kritéria a ekonomická sladčnost.

²⁰ EUROPA - EU v kostce - Historie Evropské unie.

²¹ NAVRÁTIL, Boris. *Hospodářská politika EU*.

13. prosince 2007 všech 27 států EU podepisuje **tzv. Lisabonskou smlouvu**, která je vypracovaná tak, aby posílila demokracii, efektivnost a transparentnost EU a umožnila jí zabývat se tak globálními otázkami, jako jsou například změny v klimatu, bezpečnosti, udržitelný vývoj. Lisabonská smlouva si také klade za značný cíl zefektivnění práce EU v otázkách bezpečnosti.²²

2.4.2 Institucionální zabezpečení EU

Porozumění struktury evropských institucí a její fungování je nezbytné k pochopení EU jako unikátního integračního uskupení. Je třeba chápat jak statický tak i dynamický aspekt institucí, protože aktuální situace a rozložení sil v této struktuře má význam nejen na budoucí podobu celého aparátu, ale i na vývoj a integraci členských států do EU.²³

Cílem institucí unie je sdílení politické odpovědnosti, z tohoto důvodu hraje v institucionální struktuře EU hlavní roli trojúhelník tvořený Evropskou komisí, Radou EU a Evropským parlamentem, doplněný další významnou institucí, a to Evropským soudním dvorem. V rozdělení zodpovědností ve věci práva unie platí, že Evropská komise navrhuje, parlament doporučuje, Rada EU rozhoduje a Evropský soudní dvůr řeší spory. Evropská rada je vrcholným politickým orgánem určujícím strategii dalšího vývoje unie a také neformálním arbitrem případných institucionálních sporů. Pravomoci a úkoly orgánů EU stejně jako pravidla a postupy, kterými se unie řídí, jsou stanoveny v základních smlouvách unie.

Hlavní orgány EU:

- Evropská rada,
- Rada EU,
- Evropská komise,
- Evropský parlament,
- Evropský soudní dvůr,
- Evropský účetní dvůr.

---

²² EUROPA - EU v kostce - Historie Evropské unie - 2000 – dnes.

²³ OUTLÁ, V. a kolektiv; *Praktikum práva Evropské unie*.

Poradními orgány jsou:

- Hospodářský a sociální výbor,
- Výbor regionů.

Finanční orgány tvoří:

- Evropská centrální banka,
- Evropská investiční banka.

Jiné specializované subjekty jsou:

- Evropský ombudsman,
- Evropský inspektor ochrany údajů.

Interinstitucionální orgány jsou:

- Úřad pro úřední tisky Evropských společenství,
- Úřad pro výběr personálu Evropských společenství,
- Evropská správní škola.

Decentralizované orgány (agentury):

- Agentury Společenství,
- Agentury společné zahraniční a bezpečnostní politiky,
- Agentury pro spolupráci policejních a soudních orgánů v trestních věcech a Výkonné agentury.²⁴

Podrobnější rozpis hlavních organizací EU je k nahlédnutí v příloze č. 2.

2.5 Podmínky pro vstup do EU

Země, která se chce ucházet o členství v EU, musí respektovat zásady svobody, demokracie, právního státu, dodržování lidských práv a základních svobod. Tyto podmínky stanovuje **Smlouva o Evropské unii**.

---

²⁴ HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v Evropské unii*.

Existují přísnější stanovená kritéria vstupu, která byla vytvořena na zasedáních Evropské rady v Kodani v roce 1993, na kterém rada uznala právo zemí střední a východní Evropy vstoupit do unie po splnění tří tzv. **Kodaňských kritérií**:

- kritérium politické,
  - existence stabilních institucí zaručujících demokracii, právní stát, lidská práva a respektování a ochranu menšin,
- kritérium hospodářské,
  - fungující tržní hospodářství a také schopnost odolávat konkurenčním tlakům a tržním silám působící v unii,
- kritérium převzetí tzv. *acquis communautaire* (viz Slovník pojmů),
  - schopnost převzít závazky vyplývající z členství, zejména pokud jde o dodržování cílů politické, hospodářské a měnové unie.

Kodaňská vstupní kritéria byla potvrzena v prosinci roku 1995 na zasedání Evropské rady v Madridu. Na tomto zasedání vzniklo rovněž tzv. **Dodatečné Madridské kritérium**, které upravuje a zdůrazňuje důležitost administrativní a soudní struktury pro provádění všech závazků, vyplývajících z členství a také pro vytvoření podmínek pro postupnou harmonickou integraci.²⁵

2.5.1 Kritéria pro vstup do Evropské hospodářské měnové unie

Maastrichtská kritéria (zvané také jako konvergenční kritéria) jsou kritéria pro členské státy EU pro vstup do Evropské hospodářské měnové unie a rovněž pro možnost zavedení společné měny Eura.

Tato konvergenční kritéria, byla stanovená ve Smlouvě o založení Evropského společenství v Maastrichtu v roce 1992.

Členské státy, které chtějí vstoupit do Evropské hospodářské měnové unie, musí splnit tyto Maastrichtská kritéria:

- **Cenová stabilita** – stanovuje maximální výši průměrné roční inflace členských zemí.

---

²⁵ Kritéria členství v EU.

- **Stabilita devizového kurzu** – minimálně 2 roky před vstupem do hospodářské a měnové unie by se kandidátská země měla zapojit do Evropského mechanismu směnných kurzů II a po tuto dobu nemá dojít k devalvací.
- **Konvergence dlouhodobých úrokových sazeb** – stanovuje maximální výši dlouhodobé nominální úrokové míry.
- **Veřejné finance** – toto kritérium se zabývá především problematikou výši hrubého veřejného dluhu a výši deficitu veřejného rozpočtu.²⁶

Jednotný vnitřní trh

Kandidátské země a členské státy musí respektovat a splňovat 4 základní svobody jednotného vnitřního trhu (dále jen JVT). A tím jsou svobody:

- 1) volný pohyb zboží,
- 2) volný pohyb služeb,
- 3) volný pohyb kapitálu,
- 4) volný pohyb osob.

JVT je stálý cíl integrace, odstranění věcných (prohlídky, pasy atd.), technických (normy) a fiskálních (daně) překážek. Princip JVT byl zakotven již v Římských smlouvách, v platnost však vešel až v lednu roku 1993.²⁷

2.5.2 Kritéria vstupu ČR do EU

Podmínky přistoupení ČR do EU byly uzavřené na kodaňském summitu v prosinci roku 2002 a jsou sepsány v jednotlivých kapitolách.

---

²⁶ Ministerstvo financí České republiky : Maastrichtská kritéria a ekonomická sladěnost.

²⁷ NAVRÁTIL, Boris. *Hospodářská politika EU*.

Nejvýznamnější kodaňské podmínky pro přistoupení ČR do EU a oblasti, kterých se týkají:²⁸

1) Volný pohyb zboží

Cílem této podmínky je umožnit volný pohyb výrobků a zboží v rámci jednotného vnitřního trhu mezi ČR a členskými státy EU. ČR se podařilo splnit tuto podmínku jako první ze všech kandidátských zemí.

Česko převzalo podrobné předpisy pro různé skupiny zboží. Směrnice pro velké skupiny výrobků a zboží stanovují omezený počet základních technických parametrů.

Prvního července 2001 vstoupil v platnost **protokol k Evropské dohodě o posuzování shody akceptace průmyslových výrobků**. Tento protokol umožňuje ČR postupnou integraci do vnitřního trhu EU ve sjednaných výrobních řadách ještě v předvstupním období. Dále umožňuje také odstranění technických překážek obchodu s členskými státy unie

K ustanovení o tzv. volném pohybu zboží se váže také plné přijetí *acquis*, což znamená uplatňování principu zákazu kvalitativních překážek na import a export zboží s přesně definovatelnými výjimkami.

V rámci tohoto ustanovení došlo rovněž k posílení státní správy např. v oblasti standardizace, certifikace, dozoru nad trhem, a další.

2) Volný pohyb osob

Tato kapitola, týkající se uzavření podmínek pro vstup ČR do EU zahrnuje vzájemné uznání profesních kvalifikací v unii. Rozumí se tím zejména právo občanů ČR ucházet se o zaměstnání ve všech ostatních členských státech a také jsou zde upraveny možnosti proto, aby občané ČR mohli vykonávat určitá, tzv. regulovaná povolání.

Podmínky volného pohybu osob také regulují právo trvalého pobytu, upravuje problematiku evropského občanství, vízových záležitostí a také koordinuje sociální zabezpečení.²⁹

---

²⁸ Podmínky přistoupení ČR k EU.

²⁹ Podmínky přistoupení ČR k EU.

3) Volný pohyb služeb

Podmínky v této kapitole se vztahují především na:

- **usazování služeb**, založení poboček či organizačních složek v jiném členském státě, služby musí být podřízeny místním předpisům,
- **vysílání pracovníků**, jsou stanoveny předpisy nejvýhodnější pro zaměstnance,
- **přeshraniční poskytování služeb**, existence směrnic o službách na vnitřním trhu.³⁰

Zásada volného pohybu služeb zahrnuje a zajišťuje harmonizaci s právem Evropského společenství v oblastech bankovníctví, pojišťovnictví, investičních služeb. Dále zajišťuje trh s cennými papíry, ochranu osobních údajů, informační společnosti, atd.³¹

Volný pohyb služeb znamená pro ČR možnost dočasného a příležitostného poskytování služeb přes hranici bez nutnosti trvalého usazení firmy, či podnikatele ve státě, kde službu poskytuje.

Pokud je dodržena tzv. podmínka dočasnosti poskytování služeb, může český podnikatel poskytovat služby v jiné členské zemi prostřednictvím tzv. „na českou licenci“, a to ve všech zemích vnitřního trhu.³²

4) Volný pohyb kapitálu

Nejzásadnější části této kapitoly jsou zejména:

- **volný pohyb plateb** – jedná se o platby za dovezené zboží a služby, transfery peněz migrujících pracovníků,
- **volný pohyb kapitálu** – zahrnuje přímé a portfoliové investice, investice do nemovitostí, zabývá se činností na finančních trzích (spravováním akcií a obligací), kolektivním investováním.³³

Česko dosáhlo dvou předchozích výjimek, které napomohli časově překlenout počáteční fázi po vstupu do EU. Příslušná legislativa pro implementaci přechodného

---

³⁰ Volný pohyb zboží a služeb. Obchod v rámci EU a možné překážky mezi členskými státy.

³¹ Podmínky přistoupení ČR k EU.

³² 17 Volný pohyb služeb v rámci Evropské unie - HKCR.

³³ Volný pohyb kapitálu.

období pro prodej půdy, lesů a nabývání vedlejšího bydlení byla v legislativě řešena novelou devizového zákona.

5) Právo společností

Právo společností zahrnuje různé aspekty podnikání a odstraňování jistých překážek jednotného vnitřního trhu. Hlavní oblasti v rámci této kapitoly jsou:

- a) ochrana duševního a průmyslového vlastnictví,
- b) otázky související s fungováním obchodních společností.

V oblastech týkajících se ochrany duševního a zvláště pak průmyslového vlastnictví došlo v ČR velmi brzy k vysokému stupni harmonizace legislativy (řádově o několik let dříve než v ostatních kandidátských zemích).

ČR měla v tomto ohledu silnou negociační pozici, ze strany unie byl vyvíjen na kandidátské země vysoký tlak pro přijetí jejích návrhů na tzv. zvláštní mechanismy z oblasti patentové ochrany léčiv (SPC). Tento mechanismus umožňoval jednak retroaktivně udělovat dodatková ochranná osvědčení, která prodlužovala ochranu po vypršení patentu až o 5 let patentovaným léčivům bez ohledu na to, kdy byla uvedena na trh.

Pro ČR byl značně důležitý fakt, že unie nakonec v našem případě ustoupila od požadavku uplatňování retroaktivity a udělování SPC. To znamená, že do přístupu ČR do EU byla SPC udělována podle národního práva a následně po přístupu pak podle práva komunitárního. Česku se podařilo sjednat kompromis, což mu přineslo výhodu oproti jiným kandidátským zemím.

6) Hospodářská soutěž

Řádné splnění podmínek této kapitoly představuje základní předpoklad k bezproblémovému fungování jednotného vnitřního trhu. ČR dosáhla z legislativního hlediska plné kompatibility již v roce 2001, kdy nabyl účinnost zákon o hospodářské soutěži. Evropská komise pozitivně hodnotila činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a tím si ČR zasloužila od unie veřejnou podporu a také právní jistotu po vstupu do EU.

7) Poskytování veřejné podpory

Jedná-li se o ocelářský průmysl, komise akceptovala program restrukturalizace společností Nová Huť, Vítkovice Steel a Válcovny plechu Frýdek-Místek v únoru 2002. Takzvaná restrukturalizace tohoto odvětví předpokládala poskytnutí veřejné podpory a také prodloužení výjimky na poskytnutí této podpory v souladu s tzv. Dodatkovým protokolem k Evropské dohodě.

8) Zemědělství

Přístupové podmínky týkající oblasti zemědělství byly řešeny ČR nejdéle, a to přes dva a půl roku. Zemědělství ročně zahrnuje zhruba polovinu rozpočtu unie, je jednou z nejstarších společných politik, zahrnuje mnohé problémy, tvoří nejrozsáhlejší část evropské legislativy, proto přístupové jednání v této kapitole patřilo mezi nejobtížnější.

V oblasti zemědělství bylo prioritním cílem ČR udržet a dále rozvíjet konkurenceschopnost českých zemědělců. Oproti jiným kandidátským zemím jsme tuto záležitost vnímali komplexně, a to tedy nikoliv jen z hlediska přímých plateb. Vnímali jsme ji také z pohledu výrobních kvót, rozvoje venkova i potřebných ochranných opatření pro potřeby českého trhu, včetně veterinárních a fytosanitárních standardů, jejichž zavádění i dodržování je jedním z důležitých ukazatelů při přiznávání určitých podpor.

ČR vyjednala navýšení kvóty pro řádné rostliny, redukci úpravy ve finančním prostředí, týkající se krav bez tržní produkce mléka, nad rámec rozdělení prostředků rozvoje venkova, ochranu zeměpisných názvů, zařazení Čech a Moravy do zón v oblasti pěstování vína, nová práva na výsadbu vinic a další výjimky.

Byla také dohodnuta ochranná klauzule, která měla zajistit časové ohraničení omezení dovozu příslušné komodity a tím zajištění dočasné ochrany tuzemských agrárních subjektů.

9) Rybolov

Tato kapitola má spíše okrajový význam. Legislativa EU upravuje z velmi značné části problematiku mořského rybolovu. I přesto byly harmonizovány legislativy včetně zajištění přípravy na řízení finančních toků z fondu Financial Instrument for Fisheries

Guidance. Z tohoto fondu může ČR čerpat finanční prostředky například na obnovu rybníků, apod.

10) Doprava

ČR nepožádala v oblasti dopravy o žádné přechodné období, což značí, že se jí při přípravě u splňování podmínek v této kapitole dobře vedlo a dosáhla tedy vysokého stupně připravenosti.

Při přípravě na vstup ČR do unie v souvislosti s dopravou se především přihlíželo pozitivně (a v rámci toho se také činily správní opatření) na budoucí možné podmínky přístupu na trh jednotlivých členských států v oblasti mezinárodní silniční dopravy, letecké dopravy, námořní a vnitrozemské vodní dopravy a postupně i železniční dopravy.

11) Daně

Tato kapitola vyžaduje stálou pozornost vzhledem k možným politickým, sociálním a rozpočtovým dopadům v této oblasti.

ČR se zavázala k harmonizaci své legislativy s daňovým právem Evropského společenství a k vydávání systému daňové a celní administrativy, který je srovnatelný se systémy uplatňovanými v členských státech unie.

Daňové systémy se zjednodušily, zefektivnil se výběr daní, včetně účinnějšího boje s daňovými úniky. ČR vyjednala mnoho výjimek a především získala tři přechodná období, která zmírnila ekonomické a sociální dopady vstupu na občany a podnikatelské subjekty. Činnost ve vyjednávání zajistila také úspěch v zachování nižší sazby spotřební daně pro produkty pěstitelského pálení.

12) Hospodářská a měnová unie

Hlavním cílem kapitoly bylo docílit harmonizaci legislativy ČR s *acquis* v oblasti fiskální a měnové politiky a zajistit patřičnou institucionální strukturu pro uplatnění, které vyplývá z povinnosti ČR přistoupit plně k Hospodářské a měnové unii. ČR v této souvislosti byla po svém vstupu do unie považována za zemi, pro kterou platila tzv. přechodná výjimka pro přijetí.

13) Statistika

V předvstupním období bylo již dosaženo vysokého stupně harmonizace práva. Kapitola byla tedy považována za bezproblémovou. Výkon Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) je obecně dobře hodnocen ze strany unie. ČSÚ aplikuje metodologii používanou v zemích unie a dává tím kvalitní záruky pro plnění požadavků, které jsou v rámci unie kladeny na tento úřad.

14) Sociální politika a zaměstnanost

Podmínky v této kapitole se věnovaly zejména úpravě:

- pracovního práva,
- rovného zacházení mužů a žen,
- ochrany zdraví a bezpečnosti při práci,
- sociálního dialogu, zaměstnanecké politiky,
- sociální ochrany,
- proti diskriminační politiky.

Naše sociální politika sledovala stejné sociální cíle jako politika EU, v dané oblasti tedy nedošlo se vstupem do unie k zásadním změnám. ČR postupně reformovala systém sociální ochrany tak, aby odpovídal měnícím se ekonomickým, sociálním a demografickým podmínkám.

Četnými novelizacemi rovněž prošla pracovně právní legislativa, jejichž cílem bylo posílit právní postavení pracovníků. Slučitelnost české legislativy přinesla značná pozitiva v oblasti ochrany zdraví, bezpečnosti při práci, zejména pokud jde o předcházení pracovním úrazům a chorobám.

15) Energetika

V této oblasti ČR vyjednala dvě přechodná období, a to:

- a) přechodné období pro vytvoření úplných povinných nouzových zásob ropy a ropných produktů,

- b) přechodné období pro liberalizaci trhu s plynem, toto přechodné období skončilo na konci roku 2004, kdy v souladu s energetickým zákonem ČR dosáhla požadované míry otevření trhu.

16) Průmyslová politika

Nebyly zde žádné problémy. Cílem bylo především posílit konkurenceschopnost českého průmyslu a zajistit kompatibilitu průmyslové politiky s hlavními principy průmyslové politiky EU. ČR proto postupně realizovala základní principy tzv. Akčního programu Společenství k posílení konkurenceschopnosti evropského průmyslu (např. podpory nehmotných investic pro oblast vědy a výzkumu, podpora politiky jakosti i systému řízení jakosti, standardizační proces, apod.).

K realizaci primárních cílů průmyslové politiky byly mj. využívány prostředky předvstupní pomoci, které po vstupu do unie nahradily prostředky z fondů EU.

17) Malé a střední podniky

V této oblasti nebyla zapotřebí žádná zvláštní nebo podpůrná opatření. Kapitola byla bezproblémová. Politika rozvoje malého a středního podnikání byla zpracována Ministerstvem průmyslu a obchodu. V této politice se stanovily střednědobé cíle, které se promítali do podpůrných programů pro malé a střední podniky.

Pro subjekty v České republice byl otevřen Víceletý program pro podniky a podnikání na období od roku 2001 až 2005. Tento program poskytoval malým a středním podnikům mj. řadu příležitostí k navazování mezinárodních kontaktů.

18) Věda a výzkum

ČR je již od počátku let 90. zapojena do spolupráce s EU formou dříve dílčí a od roku 1997 plnou účastí v rámcových programech výzkumu a vývoje. Účast v Rámcových programech EU a EURATOM umožnilo ČR zaměření a integraci výzkumu, posilování a strukturování základů Evropského výzkumného prostoru. Výzkum je první z oblastí, ve kterých došlo k rychlému a patřičnému rozšíření v rámci integrace ČR.

19) Školství

V této kapitole jde primárně o kompetenci členských států. ČR se v předvstupním období zúčastnila v programech Evropského společenství v oblasti školství, odborného vzdělávání a také oblasti pro mládež jako jsou například programy Socrates, Leonardo da Vinci, Mládež pro Evropu a další.

K hlavním cílům těchto programů patřilo především rozvíjení evropské dimenze ve vyučování i ve všech úrovních vzdělání, zvyšování úrovně a kvality školství, odborné kvalifikace a také se věnovalo značné úsilí k rozšiřování vzájemného poznání kultur jednotlivých zemí.

20) Telekomunikace a informační technologie

Proběhla liberalizace telekomunikačního sektoru v ČR s evropským telekomunikačním právem. Tato liberalizace měla hlavní pozitivum ve zkvalitnění a zlevnění telekomunikačních služeb pro spotřebitele. To znamená, že každá společnost, jež splňuje podmínky dané telekomunikačním zákonem, může volně vstoupit na trh za účelem provozování telekomunikační sítě, nebo poskytování telekomunikačních služeb.

21) Kultura a audiovizie

Tato oblast byla pro ČR z hlediska přijetí legislativních principů unie bezproblémová.

22) Regionální politika

Účelem jednání v této kapitole bylo vytvořit podmínky pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti (včetně kohézního fondu) EU. Finanční prostředky z těchto fondů byly vynaloženy k vyrovnávání sociálních a hospodářských rozdílů mezi jednotlivými regiony, k budování nové infrastruktury, promyslových zón, zavádění speciálních rekvalifikačních programů, vytváření pracovních příležitostí a podobně.

ČR má důkladně připravené struktury, které byly účelné pro administraci finančních toků souvisejících se strukturálními fondy a kohezním fondem.

V této oblasti bylo nezbytně nutné výrazně posílit administrativní kapacity a vytvořit zásoby kvalitně připravených projektů v regionální politice. V letech 2000 – 2002 byl průměrný roční příspěvek unie na předvstupní pomoc naší republiky pro projekty ISPA 70 mil. €, SAPARD 22 mil. € a PHARE 79 mil. € (více o фондах viz kap. 2.5.3). V roce 2003 byl celkový příspěvek na předvstupní pomoc od unie ve výši 170 mil. €.

23) Životní prostředí

Otázka životního prostředí byla jak z hlediska odborného, tak i finančního jedna z nejobtížnějších částí procesů přípravy ČR na vstup do unie. ČR díky svému častému a intenzivnímu jednání a technickým konzultacím s komisí i jinými členskými státy vyřešila řadu otázek a dosáhla vysoké úrovně transpozice i implementace environmentální legislativy.

ČR se dostala v oblasti životního prostředí na jedno z předních míst mezi kandidátskými zeměmi.

V této oblasti se podařilo vyjednat tři přechodná období na implementaci směrnice o obalech a obalových odpadech, o čištění městských odpadních vod, o omezení emisí znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení.

K datu 1. ledna roku 2002 se ČR stala právoplatným členem Evropské agentury pro životní prostředí.

24) Ochrana spotřebitele

ČR zde dosáhla oblasti vysokého stupně aproximace práva s *acquis*. Nepožádala tedy o žádné výjimky.

Dozor nad trhem zajišťuje mimo třech příslušných ministerstev také:

- 1) Česká zemědělská a potravinářská inspekce,
- 2) Státní veterinární správa pro oblast kontroly a potravin,
- 3) Česká obchodní inspekce pro dozor v oblasti nepotravinářských výrobků a ochrany ekonomických zájmů spotřebitelů.

Nyní u nás působí celá řada center a agentur pro konzultaci spotřebitelů a pro projednávání jejich stížností. Takové organizace se věnují tvorbě norem stanovující

standardy bezpečnosti výrobků a zvyšování podvědomí veřejnosti i jednotlivců o právech spotřebitele.

25) Spravedlnost a vnitro

Tato kapitola byla postavena především na vytváření důvěryhodnosti ČR, jakožto partnera ostatních zemí unie.

V kapitole jsou obsaženy otázky vnitřní bezpečnosti unie, do nichž spadá například problematika překračování vnitřních a vnějších hranic Schengenského prostoru, azylová i vízová politika, policejní a soudní spolupráce, boj proti organizovanému zločin (drogy, obchodování s lidmi, finanční kriminalita), apod.

V souvislosti s přípravou na vstup do Schengenského prostoru realizovala ČR stovky legislativních a nelegislativních opatření, která vytvořila zkvalitnění právní oblasti a institucionálního prostředí ČR k vytvoření dobrých předpokladů pro operativní spolupráci s ostatními členskými státy unie a Schengenského prostoru.

Česká republika byla ve srovnání s dalšími kandidátskými zeměmi na vysokém stupni připravenosti, měla tedy dobré předpoklady pro plné legislativní a operativní začlenění do Schengenského prostoru.

26) Celní unie

V této oblasti se ČR vedlo také velmi dobře a byla považována za jednu z nejlépe připravených zemí mezi kandidátskými zeměmi. ČR v této oblasti dosáhla rovněž vysokého stupně harmonizace legislativy, prohloubila se spolupráce celní administrativy s ostatními službami, obchodem a průmyslem.

27) Vnější vztahy

ČR v předvstupním období aktivně koordinovala své kroky a pozici v rámci World Trade Organization s pozicí unie za účelem dokonalého převzetí obchodní politiky, což umožnilo hladký vstup do EU.

ČR musela do data vstupu do unie odstranit všechny prvky nekompatibilit se právními předpisy unie ve své mezinárodní bilaterální smluvní základně. Uzavření této kapitoly bylo bezproblémové.

28) Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Značně vysoká míra kompatibility naší zahraniční politiky se Společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU (dále jen SZBP EU), vzájemná hodnotová konvergence i stejné přístupy k otázkám světového dění potvrdily zcela bezproblémové uzavření kapitoly.

Účast na SZBP EU umožnilo ČR rozšíření svého zahraničního i politického instrumentariu, využít v rámci této politiky národního zájmu ve vztazích k třetím subjektům, posílit naši politiku ve světě a zlepšit vlastní bezpečnost republiky.

29) Finanční kontrola

Cílem v této oblasti bylo vytvoření systému finanční kontroly, který odpovídal standardizaci platné v zemích unie. Systém finanční kontroly představoval hlavní předpoklad pro čerpání finančních prostředků z fondů unie.

Tento systém umožnil ČR lépe kontrolovat financování veřejných institucí a zajistil ochranu finančních prostředků z unie. Zajišťování dokonalé kontroly finančních prostředků je nutnost pro možnost jejich čerpání.

30) Rozpočtová a finanční ustanovení

Cílem bylo vyjednat maximální přísun reálných peněz z rozpočtu EU. Členské země musí překládat unii dobře zpracované projekty pro dosažení možnosti příspěvku unie. Jednou z hlavních priorit v kapitole bylo vyjednávání ČR o výši kompenzačních plateb, tak aby tyto platby byly co nejvyšší. Výsledkem úsilí naší republiky bylo vyjednání přibližně 23,3 miliardy Kč.

31) Instituce

V této kapitole se zajistilo rovnocenné zastoupení ČR ve všech institucích EU. Instituce EU jsou uvedeny výše v kapitole o Evropských institucích.

32) Různé

ČR měla pětileté přechodné období pro postupný náběh příspěvků do základního kapitálu a rezerv Evropské investiční banky. K první platbě došlo nejdříve v druhé polovině roku 2005.

ČR souhlasila se třemi klauzulemi:

- Obecnou klauzulí,
- Klauzulí týkající se jednotného vnitřního trhu,
- Klauzulí pro oblast justice a vnitra.

2.5.3 Instituce veřejného sektoru v procesu integrace ČR do EU³⁴

„V předvstupní fázi integračního procesu byl kladen velký důraz na sladování národních norem a legislativy s právem EU. Harmonizovat právní řád by však nestačilo. Bila kniha upozorňovala na nutnost vytvářet institucionální rámec integračního procesu. Bylo nutno se zaměřit na přestavbu a výstavbu institucí veřejného sektoru.“

Předvstupní fondy

V předvstupní fázi ČR využívala finanční prostředky z předvstupních fondů, které pomohly k její lepší přípravě na vstup a dokonalejší pozici republiky po vstupu do unie. Z tohoto důvodů, že je předmětné je zde uvést. Tyto fondy byly využity především v období mezi rokem 2000 až 2006.

Fondy, které Česko využívalo:

- 1) **ISPA** – (The Instrument for Structural Policies for Pre-accession – Nástroj předvstupních strukturálních politik),
- 2) **SAPARD** (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development – Speciální akční program pro předvstupní pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova). Z tohoto fondu ČR využívala 22 mil. Euro ročně,
- 3) **PHARE** (Pologne – Hongrie Actions pour la Reconversion Economique – Polsko a Maďarsko: pomoc hospodářské restrukturalizaci).

---

³⁴ PAVLÁK, M. Řízení institucí veřejného sektoru po vstupu České republiky do EU.

Za všechny předvstupní fondy dohromady ČR získávala 6 403 000 000 Kč ročně. Proto, aby ČR mohla využívat tyto fondy, musela splnit pět principů strukturální politiky, které jsou uvedeny v příloze č. 3.

2.6 Historie vstupu

Státní správa vykonala před vstupem do EU mnoho opatření, prošla důležitými kroky, procesy, reformami a české zákony byly mnohokrát novelizovány. Všechna opatření, ale i mnohé další činnosti, prováděla státní správa za účelem dosažení členství v EU. Popis tohoto dlouhého procesu nastiňuje nejdůležitější činnosti české státní správy a soupisy listin, které byly nezbytné pro možnost vstupu. Z tohoto důvodu je důležité uvést historickou část přípravy české státní správy na vstup do EU.

2.6.1 Žádost o členství

V roce 1996 ČR oficiálně požádala o členství v EU, tuto žádost předložil unii 23. ledna v Římě tehdejší premiér Václav Klaus. 29. dubna 1996 převzal tehdejší ministr zahraničních věcí ČR, Josef Zieleniec, dotazník od Evropské komise. Tento dotazník komise požadovala pro vypracování posudku k žádosti ČR o členství. Vyplněný dotazník se odevzdal v prosinci stejného roku.

V červenci 1997 předložila komise program strategického rozšíření pod názvem Agenda 2000, spolu s ním také posudky o deseti kandidátech ze střední a východní Evropy. V Agendě 2000 byl uveden způsob přijímání nových členských zemí a ČR byla v Agendě zahrnuta do skupiny 5 zemí, které ve střednědobém horizontu mohly být schopny splňovat všechny podmínky členství. S těmito 5 státy komise doporučila zahájit přístupová jednání.

Posudek komise k žádosti ČR na členství v EU byl celkově pozitivní, ale také poukazoval na řadu jistých nedostatků. K odstranění těchto nedostatků bylo nutné vynaložit značné úsilí.

Tehdejší názory komise na ČR byly následující:

- ČR má stabilní instituce, zaručuje právní stát, lidská práva a ochranu menšin obyvatelstva,

- je možno ji považovat za fungující tržní ekonomiku, která má schopnost vyrovnat se ve střednědobé perspektivě s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci unie,
- lze jí přiřazovat schopnost ve střednědobé perspektivě aplikovat *acquis* za jasných předpokladů, že bude pokračovat ve svém úsilí o jeho převzetí a zintenzivní svou práci na jeho zavedení.

Na toto doporučení komise se reagovalo na zasedání konaném v prosinci 1997 v Lucembursku za účasti nejvyšších představitelů členských států EU. 13. prosince téhož roku Evropská rada rozhodla o oficiálním pozvání 11 kandidátských států ke vstupu do EU. Tuto nabídku převzal za ČR tehdejší prezident Václav Havel, kterého doprovázel ministr zahraničí Jaroslav Šedivý.

Lucemburský summit rozhodl o svolání bilaterální mezinárodní konference, které proběhlo na jaře roku 1998, a které zahájilo přístupová jednání se zeměmi: Kypr, Maďarsko, Polsko, Estonsko, Českou republikou, Slovinskem, tedy takzvanou Lucemburskou skupinou.

2.6.2 Přístupová jednání

30. března 1998 byl zahájen proces rozšiřování, který se konal v Bruselu za účasti ministrů zahraničí 15 členských zemí a 11 kandidátských států. 31. března téhož roku bylo zahájeno jednání EU s ČR a dalšími 5 zeměmi lucemburské skupiny o jejich vstupu do unie. Proběhlo šest mezivládních konferencí. ČR v dané době zastupoval místopředseda vlády, ministr zahraničí Jaroslav Šedivý.

3. dubna 1998 byla zahájena hlavní část přístupového jednání, která představovala tzv. screening, což znamená analytické srovnávání legislativy kandidátských zemí s evropským právem. Na ministerské úrovni začala jednání o přistoupení ČR do unie v listopadu roku 1998.

Pro potřeby screeningu bylo *aquis* EU rozděleno dle oblastí do 31 kapitol (viz kap. 2.5.2). Před začátkem jednání o kapitolách navrhla česká komise společné vyjednávací stanovisko EU, které bylo schválené Radou a poté prezentováno předsednickou zemí. Každá z přístupových zemí vypracovala vlastní stanovisko k těmto 31 kapitolám.

14. 1. 1998 byl jmenován do čela českého vyjednávacího týmu náměstek ministra zahraničních věcí Pavel Telička. Na základě rozhodnutí Evropské rady (dále jen ER) v Lucemburku byl proces na přípravu na členství kandidátských zemí průběžně monitorován ze strany Evropské komise, která začátkem roku 1998 každoročně vydávala Pravidelné zprávy o pokroku ČR v přípravách na členství v unii.

4. 11. 1998 Evropská komise zveřejnila první hodnotící zprávu na ČR a poslední hodnotící zpráva byla zveřejněna k datu 5. 11. 2003. Složitý proces předvstupních vyjednávání byl z ČR na straně jedné a EU na straně druhé úspěšně zakončen za zasedání ER ve dnech 12. – 13. prosince 2002 v Kodani. Na tomto zasedání byly úspěšně uzavřeny všechny vyjednávací kapitoly včetně přechodných období, které byly nutné k zajištění přechodného uspořádání všech záležitostí tak, aby byli kandidátské země schopné se úspěšně vyrovnat se všemi závazky vyplývající z členství v EU. ER rozhodla v souladu s vyjádřením komise ve zprávě z října 2002 o přijetí 10 nových členských států k datu 1. 5. 2004.

Na kodaňském summitu se zároveň schválily rozpočtové a finanční otázky související s rozšířením EU. Přijal se zde rozpis obsahující seznam všech finančních příjmů a odvodů přistupujících států do roku 2006, včetně rozpočtových kompenzací a vyřešila se zde dlouho diskutovaná otázka postupného zavádění přímých plateb zemědělců.

2.6.3 Smlouva o přistoupení

Po ukončení všech předvstupních vyjednávání, se otevřela možnost pro vypracování konečné verze Smlouvy o přistoupení ČR do EU. Tato smlouva byla na počátku roku 2003 předložena komisi. Úkol komise spočíval ve sdělení připomínek k této smlouvě a následně po prozkoumání této smlouvy byla dále podstoupena ke schválení Evropskému parlamentu. Evropský parlament hlasoval o přístupové smlouvě 9. dubna 2003 a tímto hlasováním otevřel cestu pro schválení smlouvy Radou pro všeobecné záležitosti. Rada schválila tuto smlouvu jednomyslně 14. dubna 2003. 16. dubna 2003 byla Smlouva o přistoupení ČR slavnostně podepsána v Aténách.³⁵

---

³⁵ Co všechno předcházelo vstupu ČR do EU?

2.7 Vstup ČR do EU

K datu 1. května 2004 vstoupila Smlouva o přistoupení ČR v platnost a ČR se stala společně s dalšími devíti zeměmi plnoprávným členem EU. Tímto dnem se stali také delegovaní představitelé ČR členy orgánů a institucí EU. Své funkce se také oficiálně ujal první evropský komisař Pavel Telička. ČR podle tehdejších dohod získala rovněž 24 míst v Evropském parlamentu. Do Evropského parlamentu se ve dnech 11. a 12. června 2004 uskutečnily první volby. O zmíněných 24 poslaneckých křeslech v Evropském parlamentu se ucházelo celkově 31 subjektů, a to zejména politických hnutí, stran a volebních koalic.³⁶

---

³⁶ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*.

3 Změna státní správy po vstupu do EU

Na úvod této kapitoly je nutno upozornit na zásadní fakt a to ten, že v rámci přípravy ČR na vstup do EU česká státní správa provedla značnou část změn v okruhu své působnosti a organizaci za účelem splnění podmínek ve všech 31 kapitolách (viz kap. 2.5.2). Při splňování těchto podmínek se zasahovalo značně do změny státní správy nejen před vstupem, ale i po vstupu ČR do EU.

Z tohoto důvodu byl následující text kapitoly pojat z jiného hlediska, a to z hlediska legislativního. Legislativních změny, které v tomto období nastaly, jsou velmi důležité pro popis změn v činnosti státní správy. Kapitola zahrnuje nejdůležitější přínosy členství a je zde zmínka i o změnách a omezeních, které členství republiky přineslo. Na závěr jsou uvedeny fondy, ze kterých ČR po vstupu do unie čerpala.

3.1 Legislativní změny po vstupu do EU

Po vstupu ČR do EU byla přijatá **novela Legislativních pravidel vlády pod číslem 1304 ze dne 12. října 2005**. Tato novela reagovala na některé nutné změny související s přizpůsobením legislativního procesu a legislativních pravidel na úrovni výkonné moci novým žádoucím požadavkům vyplývajících z práva EU. Primárním účelem legislativních pravidel bylo sjednotit postup ministerstev a jiných ústředních orgánů a institucí státní správy při přípravě právních předpisů a přispět tak ke zvýšení úrovně tvorby právního řádu.³⁷ Tato Legislativní pravidla vlády byla schválena v rámci **usnesení vlády č. 188/1998** a naposledy byla tedy novelizována usnesením **vlády č. 1304/2005 o Metodických pokynech**.³⁸

3.1.1 Jak se měnila legislativa

Každý návrh právního předpisu, a to nejenom zákonů, ale také nařízení vlády a vyhlášek, musí být v souladu s právem EU. Přičemž při tzv. implementaci (viz Slovník

---

³⁷ GERLOCH, A., KYSELA, J. *Tvorba práva v České republice po vstupu do Evropské unie*.

³⁸ TICHÝ, L., a kol. *Evropské právo*.

pojmu) práva EU je zapotřebí postupovat podle Metodických pokynů pro zajišťování plnění legislativních závazků vyplývajících z členství ČR v EU.³⁹ Hlavní koordinační a metodickou roli při zajišťování vnitrostátní transpozice a implementace přijatých předpisů EU hraje **Úřad vlády České republiky**, konkrétně však jeho odbor kompatibility.

Ze stránky věcné leží zajišťování takové transpozice a implementace předpisů EU především na resortech, jež působily jako tzv. **gestoři** účasti ČR na jejich tvorbě. Tyto resorty navrhuji příslušné transpoziční i implementační předpisy.

Navrhované transpoziční (viz Slovník pojmů), popř. implementační, zákony nejdříve projdou standardním legislativním meziresortním připomínkovým řízením a následovně musí být předkládány předběžné konzultaci **Výboru pro evropskou integraci Poslanecké sněmovny České republiky**.

Je vhodné v této kapitole zmínit důležitost tzv. **odkazovací klauzule**, jejíž účel přispívá k tomu, aby si aplikační orgány v ČR a další dotčené subjekty uvědomovaly, že přijatý český předpis je předpisem transpozičním, popřípadě implementačním. A bylo jim tedy jasné, že se jedná o předpis, k jehož výkladu a aplikaci je nutno přistoupit způsobem tzv. eurokonformním.

Tato klauzule je klauzulí, která buď v úvodním ustanovení předpisu, nebo také v poznámce pod čarou pod příslušným implementačním či transpozičním ustanovením, upozorňuje na to, že daný český předpis, respektive jeho jednotlivé ustanovení, nosí transpoziční či implementační charakter.⁴⁰

3.2 Nejdůležitější přínosy členství

Přínosy členství jsou mnohostranné. Projevují se v zesílení postavení ČR v oblasti hospodářské i politické rovněž se také projevuje v rozšíření práv občanů ČR, kteří se stali po vstupu ČR do EU občany unie a získali významná nová práva.

Značné přínosy byly tedy v oblasti mezinárodně politické, ve které došlo k:

- posílení mezinárodního postavení a bezpečnosti ČR,
- zastoupení v orgánech EU a spolurozhodování o politice EU,
- omezení rizik plynoucích z geopolitického postavení ČR,

---

³⁹ GERLOCH, A., KYSELA, J. *Tvorba práva v České republice po vstupu do Evropské unie*.

⁴⁰ TICHÝ, L., a kol. *Evropské právo*.

- účasti ve společné zahraniční, bezpečnostní a obranné politice EU,
- účasti na vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva v Evropě.

Členství v EU přináší značně významnou změnu v postavení malých a středních států. Řeší také řadu problémů, jimž v minulosti musely tyto státy čelit. Malé a střední země se stávají významnými aktéry evropské politiky.

Po 1. květnu 2004 je ČR plnoprávným členským státem EU. Je zastoupena v orgánech unie a spolurozhoduje o její politice. Začlenění do unie zemi napomáhá k rozvoji dobrých vztahů se sousedními zeměmi, k řešení problémů, které plynou z geopolitického postavení ČR ve středu Evropy. ČR se podílí na vytváření společné zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky EU. Začlenila se do prostoru svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém se zaručuje volný pohyb osob, a v němž je občanům unie zaručená vysoká míra ochrany, zákonnosti a bezpečnosti. Členství přináší občanům posílení jejich osobní bezpečnosti a právní jistoty.

Vstup do unie je spojen také s významnými hospodářskými přínosy a to zejména:

- naše začlenění do nevýznamnějšího světového hospodářského seskupení,
- rychlejší růst české ekonomiky a zvyšování životní úrovně obyvatelstva,
- značná ekonomická pomoc od Evropské unie,
- zvýšil se příliv přímých zahraničních investic,
- dosažení přístupu ke zdrojům Evropské investiční banky,
- došlo k otevření nových trhů,
- jistota solidární pomoci v případě přírodních katastrof,
- řešení problémů, které český stát sám nemůže zvládnout,
- otevřela se nám cesta do Hospodářské a měnové unie.

ČR je po vstupu čistým příjemcem hospodářské pomoci. V letech 2004 až 2006 získala z prostředků unie 23.2 mil Eur. V letech 2007 až 2013 se objem hospodářské pomoci unie podstatně zvýší a může dosáhnout až na 93 mld. Kč ročně.

Jako členský stát může získat výhodné úvěry od Evropské investiční banky na rozvoj hospodářsky méně vyvinutých oblastí, zlepšení dopravní a telekomunikační sítě, zajištění dodávek energie, ochranu pro životní prostředí, rozvoje zdravotnictví, školství,

podporu malých a středních podniků, zvýšení konkurenceschopnosti v průmyslovém odvětví, rozvíjení informační společnosti, rozvoj vědy a výzkumu, podporu inovací, atd. Členství otevřelo Česku cestu do hospodářské a měnové unie a také cestu k přijetí společné evropské měny euro.

Vstup do unie ovlivní hospodářský a politický systém v ČR a to zejména takto:

- úspěšně zakončí ekonomické transformace,
- posílí demokratický politický systém,
- vytvoří prostor pro rozvíjení české národní identity.

Členství významně posílilo a rozšířilo práva českých občanů o práva občanů EU, na základě **listiny základních práv Evropské unie**.

3.3 Změny a omezení, které přináší přistoupení

Členství v unii je spojeno se závazkem členských států dobrovolně se vzdát své vymezené části státní suverenity a sdílet ji s ostatními členskými státy unie v zájmu dosažení společných cílů a posílení EU.

Po vstupu do unie se ČR zapojila do společné politiky unie, kde orgány unie jednají jménem všech členských států. ČR se stala součástí jednotného vnitřního trhu unie, ve kterém platí čtyři základní principy, což přináší velké možnosti a výhody, ale též náročnější prostředí pro všechny hospodářské subjekty.

Začlenění do EU znamená převzetí její společné obchodní politiky a rovněž ukončení smluv, které ČR uzavřela s třetími zeměmi. Toto začlenění mělo také vliv na velkou změnu cen některých výrobků a služeb.⁴¹

---

⁴¹ HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*.

3.4 Fondy, ze kterých ČR využívala finanční prostředky po vstupu do EU a některé operační programy

Možnost využívání fondů EU a také operačních programů ovlivňují značně činnost státní správy ČR, respektive ministerstev, jež se čerpání těchto prostředků dotýká.

Po vstupu ČR do EU začaly být využívány zejména tyto čtyři Strukturální fondy:

- **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** – ERDF byl největším fondem, co do objemu finančních prostředků.
- **Evropský sociální fond (ESF)** – ESF byl hlavním nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti EU. Pomoc ESF je zaměřena především na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané i sociálně znevýhodněné skupiny a podobně.
- **Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství (EAGGF)** – z tohoto fondu byl financován rozvoj venkovských oblastí. EAGGF byl rozdělen do dvou sekcí. Orientační sekce podporovala rozvoj venkova v souladu a Záruční sekce působila v oblastech vývozních kompenzací, stabilizací cen, atp.
- **Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)** – financoval rozvoj přímořských regionů i rybářského odvětví.

Tyto strukturální fondy ČR využívala do roku 2006. V programovém období v letech 2007 - 2013 existovaly pro ČR tyto strukturální fondy **Strukturální fondy:**

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF),
- Evropský sociální fond (ESF),
- Fond soudržnosti (FS).

a Operační programy:

- a) Tematické operační programy,
- b) Regionální operační programy.

Podrobnější rozebrání operačních programů je umístěno v příloze č. 4.⁴²

---

⁴² PAVLÁK, M.. *Řízení institucí veřejného sektoru po vstupu České republiky do EU.*

4 Dopady vstupu ČR do EU na činnost státní správy

Vstup ČR do EU ovlivnil činnost všech ministerstev a komplexně veškerých oblastí ve státní správě. Je takřka nemožné nastínit v této práci alespoň stručně změnu správy ve všech těchto oblastech. Proto na závěr byla vybrána k rozebrání jenom jedna oblast, která je zároveň dle názoru autorky tou nejvýznamnější a nejdiskutovanější oblastí.

Je to oblast, která je všeobecně nejvíce známá, protože se s ní veřejnost nejčastěji setkává. Tuto oblast z vysoké míry ovlivnil vstup ČR do EU. Jde o oblast Celní správy.

4.1 Celní správa před vstupem

Celní správa je státní správa, která je realizovaná soustavou celních orgánů, jež tvoří **Ministerstvo financí, Generální ředitelství cel a celní úřady**. Organizace Celní správy má hierarchický charakter s uplatněním monokratického principu v rozhodování. Úkoly ministerstva v celnictví, celní politice, v oblasti celních sazeb a celní statistiky plní Generální ředitelství cel, v jehož čele stojí Generální ředitel. Ministr může vytvářet inspektoráty celní a finanční stáže. Tyto inspektoráty jsou tzv. službou dohledu a službou pátrání.

Působení orgánů celní správy plní ochrannou funkci. Chrání zájmy ČR při vývozu, průvozu, dovozu zboží a práva a povinnosti fyzických a právnických osob na tomto úseku. Tuto oblast spravuje zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu. Toto ministerstvo zde plní hlavně kontrolní funkci ve vztahu k dovozu a vývozu zboží, technologií podléhajících mezinárodní kontrole, a také ve vztahu k ochraně před dovozem a vývozem dumpingových výrobků a také obchodu s vojenským materiálem.

Ve smyslu celního zákona je území ČR považováno za celní území vnitrozemského povodí a vzdušného prostoru nad ním. Rozlišují se tzv. vnitrozemské a pohraniční celní úřady. Před vstupem do EU v rámci legislativně stanovené působnosti celní úřad prováděl například tyto činnosti:

- rozhodoval o přidělení celně schváleného určení, o určení celní hodnoty, o prominutí, či vracení cla, o zřízení celního zástavního práva,

- kontroloval doklady, které byly potřebné k vývozu, dovozu, či tranzitu zboží, prováděl řízení o celních přestupcích, celních deliktech,
- společně s Policií České republiky zabezpečoval dodržování veřejného pořádku v místnostech a prostorech užívaných celními orgány, neboli také územními finančními orgány na jejich požádání k řízení podle zvláštních předpisů,
- plnil úkoly, které vyplývaly z mezinárodních smluv, a mimo jiné také vykonával dohled nad osobami, které byly podezřelé, že porušují, nebo porušily celní předpisy,
- dohlížel nad dopravními prostředky a kontroloval kontejnery podezřelé z použití v rozporu s celními předpisy.

Tyto úkoly a ještě mnohé další plnili příslušníci celní správy, tzv. celníci a občanskí zaměstnanci. Po řádném splnění zákonem stanovených podmínek byli celníci zařazováni do ozbrojené složky celní správy. Zákon upravoval také speciální předpoklady pro přijetí celníka do služebního poměru.⁴³

4.2 Celní správa po vstupu

I přesto, že se území ČR po vstupu do unie nachází uvnitř celního území unie a žádným úsekem státní hranice nesousedí s některým nečlenským státem, tak význam české Celní správy určitě nepoklesl. Došlo ke značnému snížení výkonů služby co do počtu celně odbaveného zboží a také ke snížení hodnoty vybíraného cla a celníci opustili hraniční přechody. Na území ČR avšak zůstala místa, které můžeme na základě jejich funkce označit za hraniční přechody EU do zahraničí, to znamená mimo celní území EU. Mimo celní území EU se rozumí mezinárodní letiště, ve kterých je nutné zajistit celní odbavení jako na každé jiné hranici se zahraničím.

Dále existuje také vylívací pošta, která u poštovních zásilek do a ze zahraničí má svůj charakter zahraničního přechodu. V tzv. režimu tranzit jsou na území ČR přepravovány dovážené zásilky zboží, které spadají pod celní kontrolu. Tyto zásilky zboží jsou vylíhány až v ČR. Zásilky ve vývozu, až na jisté výjimečné případy, je nutné celně projednat u vnitrozemského celního úřadu, to znamená u vývozu začínajících svůj transport v ČR je celní odbavení prováděno celním úřadem ČR. Celní hranice, které musí

---

⁴³ POLIÁN, M. *Organizace a činnost veřejné správy*.

být pod kontrolou celních orgánů, jsou stanovené hranice svobodných pásem i svobodných skladů. Které jsou provozovány a povoleny uvnitř území EU. Svobodná pásma i svobodné sklady se nacházejí také na území ČR. Tyto pásma a sklady jsou rovněž předmětem dohledu orgánů české Celní správy. Boj proti podloudnictví se neodehrává jen ve vnějších hranicích unie, ale také se odehrává na celém území a ve všech členských státech unie. Z těchto uvedených důvodů je tedy zřejmé, že význam celnictví po vstupu ČR do EU nijak nepoklesl.

Po vstupu, byl Celní správě v ČR svěřen i výkon nových činností. Tyto nové činnosti Celní správy jsou upraveny těmito českými zákony:

- Správ spotřebních daní – zákon č. 333/2003 Sb.,
- Správa daně z přidané hodnoty u dovozu zboží ze zahraničí neplátcí DPH – zákon č. 235/2004 Sb.,
- Kontrola zaplacení poplatku za užívání dálnice a rychlostní silnice a kontrolní vážení a měření nákladních motorových vozidel a jízdních souprav – zákon č. 13/1997 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Státní odborný dozor nad prací osádek vozidel v mezinárodní silniční nákladní dopravě a ve věcech mezinárodní dopravy osob – zákon č. 111/1994 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Návratnosti kulturních památek a národních kulturních památek po jejich zapůjčení do zahraničí a součinnost při dokumentaci, výzkumech a průzkumech zejména movitých kulturních památek – zákon č. 20/1987 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Podíl na povolovacím řízení sbírkových předmětů muzejní povahy pro režim vývoz a režim pasivní zušlechťovací styk a kontrola jejich zpětného dovozu – zákon č. 122/2000 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Kontrola vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, včetně kontroly přenosu softwaru a technologie dvojího použití elektronickými prostředky, faxem nebo telefonem mimo území EU – zákon č. 21/1997 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele – zákon č. 634/1992 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.),

- Dohled nad zahraničním obchodem s biocidními přípravky jejich kontrola a evidence (zákon 120/2002 Sb. doplněný zákonem č. 186/2004 Sb.), s látkami a výrobky, které ovlivňují ovzduší a klimatický systém Země (zákon č. 86/2002 Sb. doplněný zákonem č. 186/2004 Sb.), s chemickými látkami (zákon č. 356/2003 Sb. doplněný zákonem č. 186/2004 Sb.),
- Dohled nad výrobou lihu a nad obchodem s lihem – zákon č. 61/1997 Sb. (doplněno zákonem č. 186/2004 Sb.).

Výše uvedený výčet zákonů ČR dokazuje, že Celní správa České republiky má i po vstupu do unie stále své opodstatnění a má významnou úlohu jak ve státní správě ČR, tak má důležité stanoveny úkoly pro potřeby EU. Vstup do unie a začlenění do evropského trhu bez celních bariér přinesly české Celní správě snížení množství výkonových ukazatelů v celním odbavování zboží v zahraničním obchodu až o 75%. Avšak nové činnosti, kterými byla Celní správa po vstupu pověřena, toto snížení výkonů vyrovnaly. Tyto nové činnosti svou rozmanitostí natolik rozšířily působnost Celní správy, že se další vývoj této správy může jevit, jako vývoj od dřívějšího kontrolního a dozorového státního orgánu, který byl specializovaný jen na celnictví, k dnešnímu a budoucímu charakteru univerzálního kontrolního a dozorového státního orgánu s velmi širokou působností.

Rozvoj Celní správy v organizační oblasti byl završen zákonem o **Celní správě České republiky č. 185/2004 Sb.** Dnem 1. 5. 2004 nebylo již Generální ředitelství cel zvláštní složkou Ministerstva financí České republiky, ale stalo se samostatným správním úřadem pro oblast celnictví s celostátní územní působností, který je podřízený Ministerstvu financí. Generální ředitelství cel společně s celními ředitelstvími i celními úřady vytvořilo Celní správu ČR jako soustavu celních orgánů, která je tzv. bezpečnostním sborem.

4.2.1 Systém právní úpravy celnictví z hlediska začlenění ČR do EU

Celnictví je tvořeno několika vymezenými okruhy problematik, které se liší subjektem, do něhož kompetence řízení některé problematiky náleží. Můžeme tedy celnictví rozdělit vnitřně takto:

- výkon celnictví vůči veřejnosti,
- mezinárodní spolupráce celních správ,

- organizace celní správy,
- vnitřní činnost celní správy,
- specifické činnosti celních orgánů v rámci národního státu.

Výkon celnictví vůči veřejnosti je činnost celních orgánů, která je společensky nejvíce známá, jelikož s ní společnost nejčastěji přichází do styku. Je to činnost celních orgánů při kontrolování dováženého a vyváženého zboží, činnost celních prohlídek, vyměřování a výměr cla, boje proti podloudnictví. V rámci unie bylo rozhodnuto, že veškeré dovážené a vyvážené zboží bude podléhat bez ohledu na dovozce či vývozce, stejným podmínkám, stejnému clu, kvótám licencím, mechanismu celní procedury. Zahraniční obchod se proto stal komunitární záležitostí unie a je upraven komunitárním právem – předpisy unie.

Mezinárodní spolupráce celních správ členských států unie se odehrává uvnitř unie, tj. mezi celními správami členských zemí, ale také i vně unie, to znamená vůči celním správám ostatních nečlenských států. Spolupráce celních správ unie probíhá na základě mezinárodních smluv o přistoupení členských zemí k unii a poté také na základě komunitárních předpisů unie. Mezinárodní spolupráce celních správ členských zemí s celními správami nečlenských zemí probíhá na základě mezinárodních úmluv.

Organizace celní správy je především národní záležitostí všech členských zemí unie. Organizace Celní správy v Česku je upravena právními předpisy ČR. Vnitřní činnost Celní správy zahrnuje pracovní záležitosti, mzdovou personální problematiku, funkční rozvrstvení s názvy funkcí a podobně.

Specifické činnosti celních orgánů v rámci členského státu EU jsou daňové činnosti, statistické, kontrolní, dále činnosti v oblasti státních financí, ochrany pracovního trhu, ochrany kulturního dědictví, atd.

Právní normy, které upravují výkon celní správy, mají převážně charakter kogentní. Jedná se většinou o právní normy, které příkazují a zakazují, jejichž plnění je možné vynutit sankcí.

Vzhledem k oficiálnímu přistoupení k unii a ustanovení **čl. 10 a Ústavy ČR** platí už od prvního dne členství předpisy EU v plném rozsahu. Platí zde pravidlo, které říká, že národní právní úprava nesmí být v rozporu úpravě právu komunitárního, může ho pouze doplňovat v oblastech, které komunitární právo neupravuje nebo upřesňovat, případně rozšiřovat, zpřísnovat toto právo pro užití pro případy, které se uskutečňují na území národního státu. České právní předpisy se týkají jen těch otázek, problémů a záležitostí,

kteře se dotýkají činnosti Celní správy České republiky a tyto činnosti předpisy EU neupravují.⁴⁴

4.2.2 Výčet nejzákladnějších činností, které zajišťuje Celní správa po vstupu do EU

Po vstupu do unie musí ČR zajistit výběr cla a daní ze zboží z nečlenských zemí a dále se musí také podřídít zcela novému systému správy spotřebních daní, který je v souladu se standardy unie.

Celní orgány budou zajišťovat společnou zemědělskou politiku, která představuje složitou problematiku, ve které Celní správa plní činnosti, které podporují zemědělce EU při obchodování se zemědělskými produkty s nečlenskými zeměmi. Celní orgány zde budou dále také plnit kontrolní funkci k vývozu a dovozu zemědělských produktů.

Kontrolní činnost celních orgánů se významně zvýší na úroveň kontrolních činností celních orgánů všech členských zemí v oblasti zákazů, omezení a ochrany vnitřního trhu, včetně boje proti celním a daňovým podvodům. Celní orgány budou také rovněž zajišťovat ochranu práv duševního vlastnictví, ochranu životního prostředí a přírody. Dále budou zajišťovat ochranu ohrožených druhů živočichů a rostlin dle mezinárodní úmluvy. Předmětem činnosti Celní správy bude také ochrana společností před nezákonnými dovozy drog, zbraní, nebezpečným odpadem a zboží dvojího určení.

Po vstupu do EU musí celní orgány zajistit ochranu finančních a ekonomických zájmů EU. Jedná se především o odvádění částí 75 % vyměřeného cla do společného rozpočtu unie jako tradičního vlastního zdroje Evropského společenství. Tato povinnost, která spočívá v zajišťování vlastních zdrojů společenství, vyplývá z ustanovení čl. 269 Smlouvy o založení Evropského společenství. Příjmy z cla tvoří po vstupu stále významnou část příjmů rozpočtu unie.

Celní správa dále spolupracuje s ČSÚ. Statistický úřad připravil systém statistické registrace obchodu mezi členskými zeměmi unie. Celní orgány po našem vstupu přijímají a zpracovávají hlášení o provedeném zbožíovém obchodu se subjekty registrovanými v jiném členském státě. Nepostradatelnou součástí v této činnosti je i následná kontrola úplnosti a přesnosti takových hlášení u subjektů registrovaných v ČR.

Bylo navrženo a zrealizováno po vzoru členských států unie zřídit ve struktuře celních orgánů speciální celní pátrací (kriminální) službu, která bojuje proti

---

⁴⁴ MATOUŠEK, P., SABELOVÁ L. *Clo*.

organizovanému zločinu v oblasti celní a daňové kriminality. Tato služba plní specializované funkce, které se dříve nazývaly tzv. finanční policie. Takový útvar po vstupu spolupracoval s Policií ČR a státními zastupitelstvími při odhalování a prověřování trestné činnosti. Tento orgán po vstupu také začal zajišťovat pátrání po zboží uniklém celnímu dohledu a objasňování správních deliktů.

Po vstupu do unie patří mezi významné činnosti celních orgánů kontrola po propuštění zboží do navrženého režimu, která je v souladu se standardy EU. Od vstupu do unie se uvolnilo velké množství pracovníků pro činnost asistenčních služeb v požadovaném rozsahu. Mezi okruhy, které byly po vstupu více realizovány a naplňovány patří oblast působení územních finančních orgánů, například vymáhání daňových nedoplatků, exekučního řízení, dražeb, atd. Přerozdělení personálních kapacit celního orgánu pro prospěch finančních orgánů bylo předpokládáno prioritou komplexního řešení v rámci resortu ministerstva financí.

Útvary kontrolních a asistenčních činností mohou být tak využívány ke střežení objektů a zjišťování pořádku v rámci potřeb resortu Ministerstva financí.

Celá struktura dnešních celních orgánů musela být po vstupu postupně a programově modifikována a redukována. Bylo nutné změnit kvalifikační struktury personálu v Celní správě. Také bylo nutné výrazné snížení celkového počtu zaměstnanců, což bylo způsobeno změněné funkční náplní instituce.⁴⁵

4.3 Legislativní přínos vstupu

Vstup ČR do EU přinesl ČR mnoho změn v legislativě. Tyto legislativní změny zasáhly celou státní správu a tedy i Celní správu. Tato část práce je zaměřená na Celní správu a obsahuje tedy legislativní přínosy pouze pro ni. Na začátku kapitoly jsou uvedeny základní předpisy EU v oblasti celnictví. Tento popis zde poslouží pro porovnání evropské celní správy s Celní správou ČR. Legislativa Celní správy ČR platná před vstupem do EU zde uváděna není z důvodu předpokladu její všeobecné známosti. Popis legislativy evropské celní správy zde také slouží k lepšímu pochopení účelu změn, které se uskutečnily v legislativě Celní správy ČR po vstupu do EU. Pozornost věnovaná těmto

---

⁴⁵ Mezinárodní obchodní operace.

legislativním změnám je adekvátní, jelikož jsou předmětné pro tuto práci a velmi ovlivnily činnost Celní správy.

4.3.1 Základní předpisy EU v oblasti celnictví

- Nařízení rady č. 2913/1992 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství. Změny a novely proběhly na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady: č. 82/1997, č. 955/1999, č. 2700/2000, č. 648/2005,
- Nařízení Rady č. 2658/1987 ze dne 23. července 1987 o sazební a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku,
- Nařízení rady č. 918/1983 ze dne 28. března 1983 o systému Společenství pro osvobození od cla. Změny a novely (k přihlédnutí k množství změn a novel uvádím zde pouze čísla předpisů Evropské unie): 2288/1983, 2289/1983, 2290/1983, 3822/1985, 3691/1987, 1315/1988, 3915/1988, 4234/1988, 4234/1988, 3357/1991, 2913/1992, 355/1994, 1671/2000,
- Nařízení komise č. 2454/1993 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí nařízení Rady č. 2913/1992, kterým se uvádí celní kodex Společenství. Od 2. července 1993 vyšlo velké množství změn a novel v tomto nařízení,
- Nařízení rady č. 980/2005 o uplatňování systému všeobecných celních preferencí.

4.3.2 Národní právní předpisy ČR upravující problematiku celnictví po vstupu do EU

- Zákon ČNR č. 13/1993 Sb. – celní zákon (cel. zák.). Změny a novely: zákony č.: 35/1993 Sb., 113/1997 Sb., 152/1997 Sb., 63/2000 Sb., 256/2000 Sb., 265/2001 Sb., 1/2002 Sb., 309/2002 Sb., 322/2003 Sb., 354/2003 Sb., 187/2004 Sb., 626/2004 Sb.,
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky. Změny a novely: Zákon č. 635/2004 Sb., zákon č. 669/2004 Sb.,
- Zákon č. 186/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky,
- Vyhláška č. 199/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení celních zákonů a kterou se zrušují některé vyhlášky upravující osvobození od dovozního cla a nepreferenční původ zboží. Změny a novely: Vyhláška č. 200/2005 Sb.,

- Vyhláška č. 2001/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a o způsobu sdělování údajů a obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství. Změny novely: Vyhláška č. 563/2006 Sb.

4.3.3 Ostatní právní předpisy upravující obor celnictví

Vedle uvedených základních předpisů upravuje obor celnictví značný počet dalších právních předpisů. Tyto předpisy upravují dílčí oblasti celní problematiky nebo oblasti s problematikou související. Takovými předpisy se myslí například licenční záležitosti, preference, vývozní podpory, veterinární a fytopatologická omezení, řízení o přestupcích a podobně.⁴⁶

4.3.4 Změna Celní správy v oblasti zapojování do Schengenského prostoru

Svým usnesením ze dne 11. dubna 2007 č. 354 Vláda České republiky schválila zprávu o připravenosti ČR k převzetí schengenského *acquis* a také schválila vyhodnocení harmonogramů úkolů, které jsou účelné pro dokončení implementace schengenského *acquis*. Vláda uložila v určených termínech dokončení implementace schengenského *acquis*.

Činnost Celní správy po vstupu ČR do Schengenského prostoru zaznamenala největší změny v oblasti dohledu a pátrání. Tato oblast byla po vstupu zaměřena především na kontrolu zboží (osob), boj proti pašování drog, boj s nelegální zaměstnaností, kontrolu vnějších letů na 12 mezinárodních letištích, spolupůsobení, kontrolu při fyzické separaci cestujících na 5 letištích, administrativní separaci na 7 dalších letištích, přeshraniční policejní spolupráci, a další.⁴⁷

⁴⁶ MATOUŠEK, P. SABELOVÁ L. *Clo*.

⁴⁷ Úloha Celní správy ČR v oblasti zapojování do Schengenského prostoru a její podíl při plnění národního plánu řízení ochrany státních hranic ČR.

5 Závěr

Účelem této práce bylo uvést základní změny ve státní správě ČR, které souvisí se vstupem ČR do Evropské unie. Dále bylo cílem odůvodnění těchto základních změn podmínkami a kritérii, které byly nutné pro vstup ČR do EU. Nastínila jsem zde informace a posloupnost faktů tak, aby šly logicky za sebou. Chtěla jsem, aby případný čtenář po přečtení mé práce získal celkový stručný přehled o dopadech vstupu ČR do EU na činnost státní správy.

Po vstupu ČR do EU proběhly mnohé změny ve státní správě ČR. Měnily se mnohdy právní předpisy a také činnosti státní správy. Mou snahou bylo sepsat ty nejdůležitější a nejzávažnější skutečnosti, které s daným tématem souvisejí. Byla jsem avšak omezena maximálním rozsahem práce, což mi znemožnilo hlouběji analyzovat každou oblast státní správy zvlášť. Proto jsem si vybrala, alespoň jednu oblast, kterou jsem detailněji rozebrala, a tou byla Celní správa.

Celní správu jsem zvolila, jelikož je tato oblast ve společnosti dosti rozebíraná. Během života se s činností Celní správy každý člověk alespoň několikrát setká. Proto mi přišlo důležité se o této správě podrobněji zmínit. Lidé Celní správu po našem vstupu do unie velmi podhodnocují. Mezi hlavní cíle této práce patřilo dokázat důležitost celnictví i po vstupu do EU.

V poslední kapitole práce jsem popsala fakta, která dokazují důležitost Celní správy. Přesvědčují o tom, že Celní správa má stále dost vysokou funkci ve správě, v politice a ve společnosti i po našem vstupu do unie a Schengenského prostoru. Každý občan by si měl dobře uvědomovat účel Celní správy na území svého státu a celého Schengenského prostoru. Z důvodu, že Schengenský prostor a změny v celé státní správě, včetně správy celní, přinášejí po vstupu do unie občanům spoustu nových výhod a příležitostí.

Vstupem do EU v Celní správě ubyla velká část činností, které byly před vstupem běžně správou vykonávány. Přibýly činnosti, které vykonávány správou nebyly. Tento fakt způsobil značné změny v právních předpisech Celní správy, o kterých se také zmiňuji v poslední kapitole práce. Datem 1. 5. 2004 museli celníci opustit naše státní hranice. Tímto dnem byly zrušeny kontroly na hranicích našeho státu a bylo u nás zavedeno jednotné clo, které již platilo pro členské státy EU.

Podle mého názoru přináší zrušení kontrol na hranicích své výhody i nevýhody. Velmi pozitivní je pro rozvoj ekonomiky a podnikání volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Pro všechny občany je značná výhoda členství v bezproblémovém cestování do ostatních členských států EU. Pro člověka držícího se práv a povinností občana unie je tedy velmi přínosné otevření hraničních přechodů, zjednodušení a zefektivnění procedur celního řízení, a tím dosažení zkrácení čekacích dob na hranicích. Otevření hranic symbolizuje tzv. otevření dveří českého národa celému světu. Po tomto otevření hranic jsme se stali součástí velkého celku, objevila se zde např. možnost studovat v různých částech EU, začaly se využívat stipendijní pobyty na území unie atd. Otevření hranic přineslo obecně mnohá pozitiva pro ČR a její správu.

Domnívám se ale, že velkým negativem je zrušení hranic a kontrol na hranicích v oblasti kriminality, podloudnictví, atd. Z mého pohledu je toto zrušení dobrou příležitostí pro rozvoj obchodování se zbraněmi, drogami, bílým masem, nelegální zaměstnaností. Dochází ke snadnějšímu nelegálnímu převozu lidí, k lehčímu převozu např. zcizených dětí a podobně. Po vstupu do unie byly provedeny největší změny v oblasti dohledu a pátrání celní správy, ale myslím si, že zvýšený dohled v této oblasti, určitě nenahradí dozor a nezamezí tomuto nelegálnímu dění tak, jako mu zamezovaly kontroly na hranicích.

Proto bych navrhla Celní správě ČR i celní správě v celé EU opatření, které spočívá v zavedení alespoň částečných kontrol na hranicích. K vykonávání kontrol na hranicích bych využila část ze zaměstnanců celnic, kteří byli propuštěni datem vstupu země do EU.

Základní myšlenkou EU bylo vytvořit společenství zemí, které budou žít mezi sebou v míru a souhře, budou společně vytvářet hospodářský růst Evropy, spolupracovat ekonomicky, politicky a vytvářet silný ekonomický celek. Je to společenství, které stojí pevně za zásadami morálky a dodržování práv a povinností občanů, proč tedy dávat sebemenší příležitost pro rozvoj nelegální činnosti úplným zrušením kontrol na hranicích...

Tento problém je vedle jistého omezení státní suverenity, kterou přinesl vstup ČR do unie, z mého pohledu jediný tak závažný a zásadní, který má na správu ČR tak negativní dopad. Z pohledu mezinárodního obchodu, ekonomiky a politiky v ČR je změna ve státní a Celní správě pro naši republiku velmi přínosná. Tuto změnu způsobilo především splnění podmínek pro vstup do EU, požadavky a standardy EU a také splnění podmínek pro Schengenský prostor a následně samotná účast v tomto prostoru. Podmínky Schengenského prostoru a nové prostředí na hranicích je dalším ze značných přínosných

kroků, které jsou základem pro rozvoj podnikání v ČR i v zahraničí. Tento krok EU učinila pro upevnění hospodářského a politického celku unie.

Co se týče už jen obecně státní správy, přinesl vstup do EU kromě značné finanční pomoci, možnosti využívání dotací z rozpočtu a fondů unie, příspěvky na projekty, růst HDP i zahraničních investic a mnoho dalších výhod, které byly ekonomických přínosem a posílily hospodářský růst ČR.

Značná změna ve státní správě byla také způsobena vznikem nové možnosti spolupráce mezi státy unie, vzájemné pomoci mezi státy, spojením politiky zemí, zvýšením vojenské bezpečnosti a zlepšením sociálních podmínek.

Vstup do EU a změna v činnosti státní správy ČR byla pro naši správu a český národ celkově velice přínosná. Vstup do EU považuji za velmi dobré rozhodnutí vlády a občanů ČR.

Seznam použité literatury:

A) Knihy:

ČECHÁK, V.; *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2004. 264 s. ISBN 80-86754-22-7.

GERLOCH, A., KYSELA, J. *Tvorba práva v České republice po vstupu do Evropské unie*. 1. vyd. Praha : ASPI. 2007. 388 s. ISBN 978-80-7357-287-7.

HAD, M., STACH, S., URBAN, L. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. 1. vyd. Praha : Linde Praha, 2006. 232 s. ISBN 80-7201-611-3.

HORIZNKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 234 s. ISBN 978-80-7380-096-3.

OUTLÁ, V. a kol. *Praktikum práva Evropské unie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 287 s. ISBN 80-86898-10-5.

PAVLÁK, M.. *Řízení institucí veřejného sektoru po vstupu České republiky do EU*. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2008. 112 s. ISBN 978-80-7043-722-3.

POLIÁN, M. *Organizace a činnost veřejné správy*. 1. vyd. Praha : PROSPEKTRUM, 2001. 432 s. ISBN 80-7175-098-0.

POMAHAČ, R. *Průvodce veřejnou správou*. 1. vyd. Praha : ISV nakladatelství, 1999. 246 s. ISBN 80-85866-42-0.

SCHELLE, K., a kol. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 314 s. ISBN 978-80-7380-203-5.

TICHÝ, L., a kol. *Evropské právo*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 880 s. ISBN 80-7179-430-9.

B) Odborné publikace:

BÁRTEK, J. *Základy správního práva pro ekonomy obecná část*. Ostrava : Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava, 2002.

HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v Evropské unii*. 1. vyd. Opava : OPTYS, 2009. 181 s. ISBN 987-80-85819-77-9.

HALÁSKOVÁ, M. *Veřejná správa v České republice a zemích EU*. 1. vyd. Ostrava : VŠB – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2006. 177 s. ISBN 80-248-1266-5.

MATOUŠEK, P., SABELOVÁ L. *Clo*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2007. 496 s. ISBN 978-80-7357-263-1.

NAVRÁTIL, Boris. *Hospodářská politika EU*. VŠB, 2009. 67 s.

C) Elektronické zdroje:

Celní správa ČR [online]. c2009 [cit. 2011-03-12]. Úloha Celní správy ČR v oblasti zapojování do Schengenského prostoru a její podíl při plnění národního plánu řízení ochrany státních hranic ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/uloha-celni-spravy-cr-v-oblasti-zapojovani-do-schengenskeho-prostoru-a-jeji-podil-pri-plneni-narodniho-planu-rizeni-ochrany.aspx>>.

Hospodářská komora České republiky [online]. c2009 [cit. 2011-04-19]. 17 Volný pohyb služeb v rámci Evropské unie - HKCR . Dostupné z WWW: <http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/vzdelavani-a-lidske-zdroje/prirucka-pro-podnikani-v-roce-2008/art_25967/17-volny-pohyb-sluzeb-v-ramci-evropske-unie.aspx>.

E-LTex [online]. X [cit. 2011-02-22]. Mezinárodní obchodní operace. Dostupné z WWW: <<http://www.skolertextilu.cz/moo/index.php?page=0>>.

Encyklopedie - Evropa 2045 [online]. [cit. 2011-04-19]. Kritéria členství v EU. Dostupné z WWW: <<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=45>>.

eStav.cz [online]. 26. května 2003 [cit. 2011-02-19]. Podmínky přistoupení ČR k EU. Dostupné z WWW: <http://www.estav.cz/tema/evropska-unie/eu002.asp#_Toc35845373>.

EUROPA : Historie Evropské Unie [online]. [cit. 2011-01-03]. EUROPA - EU v kostce - Historie Evropské unie - 2000 – dnes. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/history/2000_today/index_cs.htm>.

EUROPA : Oficiální stránky Evropské Unie [online]. X [cit. 2010-12-12]. EUROPA - EU v kostce - Historie Evropské unie. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/abc/history/index_cs.htm>.

Euroskop.cz : Hlavní stránka [online]. c2005 [cit. 2010-12-29]. Euroskop.cz - 1950-1957. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>>.

Euroskop.cz [online]. c2005 [cit. 2011-04-19]. Volný pohyb kapitálu. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8737/sekce/volny-pohyb-kapitalu/>>.

Evropská komise [online]. Poslední aktualizace: 30/10/2010 [cit. 2011-04-19]. Co všechno předcházelo vstupu ČR do EU?. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm#vzajemnych>.

Evropská komise [online]. Poslední aktualizace: 30/10/2010 [cit. 2011-10-30]. Fakta o EU. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/index_cs.htm>.

Ministerstvo financí ČR [online]. c2005 [cit. 2010-12-11]. Ministerstvo financí České republiky : Maastrichtská kritéria a ekonomická sladěnost. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_vyh_maastricht_kriterii.html>.

O Evropské unii [online]. [cit. 2011-04-19]. EUROPA. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/about-eu/index_cs.htm>.

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna [online]. [cit. 2011-03-19]. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. Dostupné z WWW:
<<http://www.psp.cz/docs/status.html>>.

Volný pohyb zboží a služeb. Obchod v rámci EU a možné překážky mezi členskými státy.
[cit. 2011-01-09]. EUROPEUM, 2. 6. 2010. [elektronický dokument]. Dostupné z WWW:
<http://www.ec.europa.eu/ceskarepublika/doc/prezentace_europeum_2.6.final.ppt>.

Seznam zkratek

ČNR – Česká národní rada

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

EAGGF – Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství

EHS – Evropské hospodářské společenství

EU – Evropská unie

ER – Evropská rada

ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje

ESF – Evropský sociální fond

ESUO – Evropského společenství uhlí a oceli

EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii

FIFG – Finanční nástroj pro podporu rybolovu

FS – Fond soudržnosti

HDP – Hrubý domácí produkt

ISPA – The Instrument for Structural Policies for Pre-accession

JVA – Jednotný evropský akt

JVT – Jednotný vnitřní trh

PHARE – Pologne – Hongrie Actions pour la Reconversion Economique

SAPPARD – Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development

SPC – Patentová ochrana léčiv

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Slovník pojmů

Acquis communautaire je francouzský termín, který se používá pro právní řád Evropské unie. Označuje souhrn všech právních pravidel v jakékoliv formě (obecně i individuálně závazných aktů) a dokonce i právně nezávazných dokumentů (deklarace, prohlášení, Bílé knihy, strategie atd.), které se vztahují k činnosti Evropské unie.

Implementace – implementací se ve smyslu výše uvedených Metodických pokynů rozumí příprava a proces přijímání právních předpisů České republiky zaměřené na dosažení slučitelnosti právního řádu České republiky s právem Evropské unie, a dalších opatření, která jsou nutná k zajištění řádné aplikace práva Evropské unie.

Materiální a funkční pojetí – z pohledu materiálního pojetí se myslí především na obsah veřejné správy, povahu veřejné správy a její jednotlivé úkoly. V tomto pojetí je veřejná správa chápána jakou souhrn všech správních činností, které souvisí s celkovým výkonem veřejné moci a dohlíží na správné dodržování věcí veřejných, samozřejmě také včetně poskytování veřejných služeb.

V souvislosti s organizačním vymezením veřejné správy je možno se obecně zaměřit na vykonavatele správních činností, nikoliv na charakter a obsah činnosti. Veřejná správa je pak souborem subjektů, které tuto správu vykonávají v určitých organizačních strukturách. V tomto pojetí se nahlíží na veřejnou správu jako na činnost organizačních jednotek (institucí) a osob, které buď vykonávají činnost veřejné správy a jsou úředníky, nebo které jsou správními úřady jako tzv. přímí nositelé veřejné správy, či jako na zařízení, které mají postavení tzv. nepřímých subjektů veřejné správy.

Veřejná správa v širším pojetí – rozdělení státní moci ve vztahu k základnímu poslání institucí na výkon relativně odlišných činností, které zakotvuje naše ústava a které souvisí s uplatňováním demokratických principů v řízení státu, se člení na moc: zákonodárnou (legislativu), výkonnou (exekutivu) a soudní (judikativu). Moc zákonodárná je vykonávána parlamentem, moc výkonná prezidentem a vládou a moc soudní se vykonává prostřednictvím soudů. Moc soudní nemůže mít účast na jiných mocích.

Dále je vhodné také zmínit moc kontrolní, jejichž činnost se uskutečňuje např. prostřednictvím nejvyššího kontrolního úřadu, národní banky, apod. Instituce realizující moc zákonodárnou, soudní a kontrolní, jsou upraveny ústavou a z ní vycházejícími zákony a subjekty moci výkonné (mimo prezidenta) kompetenčním zákonem, případně zákony speciálními.

Transpozicí – se rozumí změna právního řádu České republiky, která je změřena na dosažení cíle, účelu, který je předpokládán směrnicí. Směrnice nejsou bezprostředně platným právem s účinky pro jednotlivce, nýbrž pouze zavazují členské státy, a to buď ve formě povinnosti vydat odpovídající právní předpisy, nebo se podle stanovených pravidel chovat.